

ב"ה

לווח יומי הלכה למעשה

עם פרטי ההלכות והמנהגים
לחודש תשרי ה'תשע"ט

חלק שלישי
הושענא רבה - שבת בראשית

יו"ל על ידי
בד"צ דק"ק קראון הייטס
כאן צוה ה' את הברכה

Meat, Poultry
& Catering

מטבח תמדי
ש. ריבאוישיץ

Free Delivery

CROWN HEIGHTS

BUTCHER

415 Troy Ave • 347-770-4048
WWW.CHBUTCHER.COM

דברים עברתי

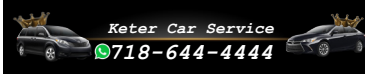
CROWN HEIGHTS
URGENT CARE

אפשר להתקבל בלי להזמין תור מראש

מקבלים רוב סוגי ה"ביטוח" (גם "הפניקס")

555 LEFFERTS AVENUE P 718 360 8074
BROOKLYN, NY 11225 F 718 407 2469

WWW.KAMINHEALTH.COM

לזכות

הרה"ת אברהם מיכאל הלוי
בן שפרינצא רחל
לרפואה קרובה ושלמים

לזכות

הרה"ת שניאור זלמן
וזוגתו מרת שמחה רבקה שיחיו
וילדיהם: אסתר ברכה, איטא העניא,
אברהם משה, ח'י' בתי', חנה וריבה דינה,
שיחיו

מוקדש לזכות

משפחת שקד ומשפחת פוברסקי שיחיו
לבריאות הנכונה ונחת יהודי חסידי מכל
יוצאי חלציהם ומתוך הרחבה

לזכות ר' צבי מרדכי בן שרה

וזוגתו מרת שלומית בת שושנה

בניהם ובנותיהם:

יוסף יצחק וזוגתו מרים דבורה

וילדיהם: חנה שפרינצא, פייגא איידול וארי' ליב

משה וזוגתו רבקה ובתם בת-שבע

מנחם מענדל, חנה וחי' מושקא

שיחיו גודמאן

לזכות הבחור הת' נתן שי'

לרגל היכנסו לגיל המצות
שיגדל להיות חסיד ירא שמים ולמדן
לנח"ר כ"ק אד"ש מלך המשיח

ולזכות הוריו וזקניו

שלום דובער וחנה לאה שיחיו שפירא
הרה"ח נחמן והעניא שיחיו שפירא
הרה"ח יוסף יצחק ומרים שיחיו גורארי

מרת גוטע תי' שפירא

הרה"ח ברוך שי' גופין

מרת טעמא תי' גורארי

הרה"ח צבי אבא שי' לרמן

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת לוי יצחק בן הרב נחום ז"ל שפירא

שימש כמזכיר הבד"צ דק"ק קראון הייטס

כאן צוה ה' את הברכה

לזכות

הרה"ת יעקב יצחק דוב הלוי בן חיה רחל
להצלחה רבה בכל ולנחת יהודי חסידי מכל
יוצאי חלציו שי'

לזכות לוי יצחק בן רייזל לרפואה שלמים

כאשר תעבירו את ימים המיוחדים האלו, בוודאי תהנו מתוכנו העשיר והנהדר של הלוח
היומי, שמנחה אתכם בכל ההלכות הנצרכות - שלב אחרי שלב - לפי סדר היום.

נא הביעו את הוקרתכם למאות שעות העבודה שהושקעו שהשקיעו המפיקים,
הכותבים, העורכים, מתרגמים, מעצבים והמפיצים, והרימו תרומה להשתתפות

בהוצאות הרבות, באמצעות האתר www.daytodayguide.com

באתר ניתן לקבל פרטים גם על מבצע המנויים ללוח היומי לשנת תשע"ט

לתמיכה ברבני השכונה בקרו באתר www.crownheightsconnect.com

האתר הוקם על ידי ידידי הבד"צ

כמו כן ניתן ליצור קשר בטלפון: 347-465-7703

לוח יומי

עם פרטי ההלכות והמנהגים
לחודש תשרי ה'תשע"ט

חלק שלישי

הושענא רבה - שבת בראשית

נערך על-פי שיעורים שנמסרו

מהמרא-דאתרא וחבר הבד"צ

הרב יוסף ישעי' ברוין שליט"א

בשיחת יום ב' דר"ה תשנ"ב נאמר: "יש לעורר ע"ד לימוד ההלכות הצריכות לימים אלו, שבהם ישנם כמה וכמה שינויים בתפילה וכמה מנהגים וכו' - שילמדו הלכות אלו בשו"ע, או כפי שמצינו לאחרונה, שמדפיסים בלוחות השנה כמה וכמה הלכות השייכות לאותו הזמן, הלכות הצריכות, שתועלת מיוחדת בזה בפרט לאלו שאין להם ספרים מאיזו סיבה שתהי', או שיש להם ואינם יודעים היכן לחפש וכיו"ב, שע"י העיון בלוחות אלו - ע"ד לוח כולל חב"ד (ובב' האופנים או כפי שהוא תלוי על הקיר, או בתור ספר קטן) שמלוקטים בו המנהגים וההלכות הצריכות - מוצאים בנקל את ההלכות האמורות. ולכן דבר נכון ביותר הוא שכאו"א יעיין בלוחות הנ"ל, באופן שכל ההלכות דימים אלו יחקקו בזכרונו, מפני שלפעמים כשמתעוררת שאלה בזה נמצאים במעמד ומצב שאסור להפסיק ולשאול, או שאין את מי לשאול, ויתירה מזו - לפעמים אינו יודע כלל שצריך לשאול".

מקורות להמובא בפנים ניתן למצוא בשולחן ערוך אדה"ז. מטה אפרים. קיצור שולחן ערוך. ספר המנהגים-חב"ד. לוח כולל חב"ד. שיחות מאמרים ואגרות קודש. ועוד ועוד.

* * *

כרגיל בכגון דא, נדפסו כמה תזכורות מענייני "הלכתא למשיחא"¹, מתוך ציפיה ותשוקה לגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש²,

(1) במדור "הלכתא למשיחא" נזכרו לפעמים גם דיני טומאה וטהרה, והוא ע"פ המבואר בתניא (אגה"ק סכ"ו – קמג, א) שלימות המשיח יצטרכו לידע הלכות טומאה וטהרה. (ומצות בטלות לעת"ל – היינו בתח"מ דוקא. ואכ"מ). וכ"מ מזה שהובאו הלכות אלו ברמב"ם ביד החזקה, דאל"ה מאי דהוה הוה (וכפי שהוכיחו עד"ז בכ"מ – ראה לדוגמא שו"ת הרי בשמים ח"ג סע"ה. ולהעיר, שמש"ק שם בדין תק"ש בכ"מ שיי"ב בי"ד שהביאו הרמב"ם – יש ליישב ע"פ שיחת ליל ג' דחה"ס תשמ"ח). ולהעיר גם מצורת הבית להתו"ט (יחזקאל מב, כ) בטעם התרחבות גבולי הר הבית לעת"ל. וכן מוכח גם ממאמר הגמ' שדיני נגיעים ואהליות יקרין בעוה"ז, וקפויין – היינו קלים להבנה (חדא"ג מהרש"א שם. בניהו שם) – לעוה"ב. (אבל ראה מה שפ"ל במאירי שם. וראה גם הגהות יעב"ץ ומלא הרועים שם). ועפ"ז, קיום היעוד "את רוח הטומאה אעביר וגו'" (בשלימות עכ"פ) הוא בתקופה שני' דימוה"מ, בתח"מ, וכמוכן מכ"מ. וראה גם לקו"ש ח"א ע' 221. סה"מ מלוקט ח"ב ע' רפ. סה"ש תנש"א ח"ב ע' 576 ובהערות 9-108. ועוד. ולהעיר מאג"ק ח"ז ע' שנו. ואכ"מ בזה. (ומש"כ בלקו"ש חכ"ה ע' 263 שלא יצטרכו ללמוד גם הל' שבת – בפשטות קאי בתקופה שני' דוקא. אבל, לפ"צ צ"ע הכוונה בהע' 51 שם, שכפה"נ ר"ל שהל' שבת ונדה לא נז' בתניא שם. ועצ"ב החילוק). כן להעיר מדין נט"י בזה"ז בכדי שיהיו רגילים לאכול בטהרה לעת"ל (שו"ע אדה"ז ס' קנח ס"א). וראה גם ב"ח יו"ד סוסי' קפג – לענין נדה אחרי שיבנה המקדש. (אבל באג"ק ח"ג ע' קנג שגם בתקופה ראשונה דימוה"מ ל"ש טומאת נדה, משא"כ שאר טומאות. וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 27 הע' 59. וי"ל). וראה זה פלא, בס' שערי ג'ע (אורח צדיקים דרך ז) שבסוף אלף הששי יתנוצץ אור תוס"ש ויעביר רוח"ט והיו קצת מצות בטלות כגון פרשיות טומאה וטהרה וכו'. [והנה, בתניא שם (קמה, ב) שהנגלות יהיו גלויים וידועים לכל איש ישראל בידיעה בתחלה בלי שחכה וצ"ל לעסוק בהם. ומשמעות הדברים, שצ"ל הלימוד בהם תחילה, פ"א עכ"פ, אבל א"צ עסק. וכן פי' בלקוטי ביאורים (קארף). וכ"מ גם בסה"ש תנש"א (שם). וכן לעיל שם ע' 575, שהדגיש תיבת "לעסוק".] וכ"ה להדיא בר"ד משיחת ש"פ צו תשמ"ח. וראה גם ר"ד אחר"ק תשמ"ח).

אמנם, בהמשך הענין, ש"גם אפשר וקרוב הדבר שידעו מפנימיות התורה כל גופי התורה הנגלית כמו אברהם אבינו ע"ה ולכן א"צ לעסוק בהם כלל". (ורק ערב רב שלא יזכו למטעם מאילנא דחיי שהוא פנימיות התורה צריכים לעסוק במשנה להתיש כח הס"א הדבוק בהם). ור"ל, שלפי בי' זה, ת"ח א"צ כלל ללמוד הנגלות לעת"ל, והיינו גם ללא התעסקות. (עיי"ש בסה"ש בהערה 89. לקוטי ביאורים שם. וראה בשער האמונה פנ"ו בארוכה. וצ"ע"ק שבכ"מ מבואר להדיא ע"ד לימוד הנגלה לעת"ל – ראה לקו"ש חט"ז ע' 39 בשוה"ג להע' 45. ר"ד משיחת יום שמח"ת תשמ"ח. כ"ח חשוון תשנ"ב. וכ"ה בכמה מאמרי דא"ח – ד"ה והמשכילים זיהירו תש"כ. הבאים ישרש תשל"ח. השמים כסאי תשמ"ח. ואולי הדייק בתניא שם רק **גופי** התורה הנגלית" (וכמ"ש לפנ"ז בתניא שם, ש"היל' גם **עיקר** עסק התורה ג"כ בפנימיות המצות וטעמיהם הנסתרים". ועד"ז הוא בכ"מ (ראה גם סה"ש תש"ד ס"ע 107 ואילך. סד"ה וה' ביום ההוא תשכ"ב. ועוד). ולהעיר מהמבואר בכ"מ (ראה דרך חיים סח, ד. חיים אדם לברך תרל"ח פכ"ג. סה"מ מלוקט ח"ה ע' עדר) במעלת לימוד הנפלאות דתורה מתוך גליא דתורה, בבחי' "ותלמודו בידו"), משא"כ הפרטים המסתעפים, וכן שקו"ט ופלפולא דאורייתא, לאפשא לה בנגלה דתורה (ראה לקו"ש חכ"ז ע' 240. ולהעיר מוד"ה הנה ישיכל עבדי תשל"ב בתחילתו. ולהעיר גם מסה"ש תש"נ ע' 357. וצ"ע בסה"ש תשנ"ב ס"ע 27 (ואילך), ששקו"ט בתושבע"פ ביטל לעת"ל. ובפשטות י"ל, שהכוונה שם לעמל ויגיעה ("במחשכים הושיבני") לברר ההלכה, שזה ל"ש לעת"ל – ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושים לפסח (ע' קד). ואולי קאי בתקופה שני' דוקא. ועד"ה הנת' בסה"ש שם ע' 510 – ראה בכ"ז קובץ העו"ב לך וחי"ש תשע"ה. ועצ"ע, שבשער האמונה שם מפורש שמש"ח לא ישפיע נגלה. וצ"ע. וראה גם שיחת אחש"פ תשמ"ו. ולהעיר משיחת ליל ח"י אלול תשמ"ב).

ועוד כתב באו"א בתניא שם (לפנ"ז), ש"למעשה יהיו צריכים (ערב רב) לפרטי הלכות איסור וטומאה **יותר מישראל** שלא יארע להם פסול וטומאה ואיסור כי לא יאונה כו". ולכאו' לפי בי' זה, עדיין צריכים לפרטי ההלכות, אבל לא כמו בערב רב. וילע"ע].

(2) ובס' שערים מצויינים בהלכה עמ"ס זבחים שי"ל ז"ע (מכת"י אמו"ר, ובתוספת נופך מאחמו"ר הרה"ג הרמ"ש שליט"א) בפתחה, האריך מאד בגודל החיוב ללמוד דיני הקרבנות הנהוגים לעת"ל. ובתוך הדברים הביא פרפרת נאה מס' אמרות טהורות (תהלים קיט, קסו) על מארז"ל (שבת לא, ב) שבשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו וכו' צפית לישועה פלפלת בחכמה

שאז אפשר יהיה לקיימן כפשוטן להלכה למעשה מיוסד על הוראות כ"ק אד"ש בריבוי שיחות, ומהן:

"מדובר כמ"פ לאחרונה, אז לויט אלע סימנים שטייען מיר היינט אויף דעם שוועל פון דער גאולה, ווען "הנה זה (משיח) בא", ותיכף ומיד רגע לאח"ז – כבר בא. דערפון איז אויך מובן בנוגע צו דער עבודה פון אידן וואס פאדערט זיך . . אז א אידן'ס אויפפירונג אין אלע ענינים אין זיין טאג טעגלעכן לעבן אויך בזמן הזה תיכף ומיד פאר דער גאולה – איז מעין ובדוגמת דעם לעבן און הנהגה פון אידן בימות המשיח ממש. [וואס דאס איז אויך די **הדגשה המיוחדת בתקופה האחרונה בהנוגע דעם לימוד פון "הלכתא למשיחא", די הלכות וואס זיינען נוגע צו דעם לעבן פון אידן בזמן הגאולה**]³."

"מוסיפים גם בהתשוקה והגעגועים להגאולה . . שענין זה נעשה גם ע"י ההוספה בלימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק, אשר, הלימוד בענינים אלו ממחר ומזרז עוד יותר קיומם בפועל ממש, כך, שמהלימוד יוצאים תיכף ומיד לפגוש את משיח צדקנו, ואומרים לו שזה-עתה סיימו ללמוד כמה הלכות הקשורות עם ביאתו! נוסף לכך שכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא", נכללים ב"הלכות הצריכות להן" [לנשים] בכל יום כו"כ דינים דהלכות קרבנות וכיו"ב"⁴.

"דער אויבערשטער בעט זיך ביי אידן אז זיי זאלן זיך עוסק זיין ב"סדר קרבנות" . . ובכלל זיך עוסק זיין בתורת עולה כו' (וואס דורכדעם איז כאילו הקריב כו') – און דאס וועט ברענגען דעם הקריב עולה וכו' **כפשוטו** – המלך המשיח כו' בונה המקדש כו' וחוזרין כו' מקריבין קרבנות כו' ככל מצותה האמורה בתורה במהרה בימינו ממש, וכנ"ל – ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו כו' כמצות רצונך"⁵.

* * *

מטעם הבד"צ יו"ל מזמן לזמן פרסומים שונים המעוניינים להצטרף לרשימת המנויים באימייל לגליונות היוצאים לאור מטעם הבד"צ מתבקשים לשלוח אימייל לכתובת:

crownheightsconnect@gmail.com

* * *

הערה כללית: הזמנים⁶ שנכתבו כאן הם לשכונת קראון הייטס. כיון שאי אפשר לצמצם, וישנם כמה גורמים היכולים להשפיע על הדיוק בזה, לפיכך ראוי להקדים [או לאחר, לפי הענין] את הזמן במידת-מה – ולא לחכות לרגע האחרון.

כו', וצ"ב מה ענין זל"ז. וגם למה לא אמר "פלפלת בתורה". אלא דשניהם ענין אחד, שאם ישיב שציפה לישועה, ישאלו אותו "פלפלת בחכמה", דחכמה זה סדר קדשים (כמבואר בשבת שם), דהיינו אם למד סדר קדשים, שהמצפה לישועה מפלפל בסדר קדשים, כי זולת זה על כרוך לא ציפה לישועה, דהא בהא תליא, והמצפה לישועה מפלפל בחכמה.

(3) שיחת שמוח"ת תשנ"ב – סה"ש תשנ"ב ע' 39. – חלק מההדגשות אינן במקור.

(4) משיחה לנשי ובנות חב"ד, ספר השיחות ה'תש"נ כרך ב ע' 485.

(5) לקוטי שיחות חלק יח ע' 341.

(6) נתבאר בכינוס תורה חוה"פ פסח תשע"ח ב-770.

מוצאי שבת, ליל הושענא רבה¹

זמן צאת השבת בשעה 7:22.

בתפלת ערבית: אתה חוננתנו, יעלה ויבא². קדיש שלם. אין אומרים ויהי נועם ואתה קדוש. עלינו.

בהבדלה: המבדיל על הכוס צריך ליכנס לסוכה להבדיל שם שהרי בשאר ימות השנה נכנס לביתו להבדיל שם. נוסח ההבדלה כרגיל (עם נר ובשמים³). "המבדיל בין קדש לחול" ולא "בין קדש לקדש". טעה ואמר "המבדיל בין קדש לקדש" ראה בהערה⁴.

בהבדלה על יין מברכים לישיב בסוכה.

ויתן לך – בלחש.

בשיחת ליל הושע"ר (כקביעות שנה זו) תשנ"ב: ובנוגע למעשה בפועל, כעת הולכים מיד לחגוג את שמחת בית השואבה. ואלו שלא עשו עדיין הבדלה יבדילו קודם, ומיד לאחר מכן ימשיכו בשמחת בית השואבה ביתר שאת וביתר עוז. ובמילא יצטרכו לשאול רב בנוגע לברכה אחרונה על היין, האם צריכים לברך תיכף מיד, או שמכיון שממשיכים מיד כסעודת שמחת בית השואבה, נפטר גם היין בברכת המזון שלאחרי הסעודה⁵. ובכל אופן, לכל הדעות ולכל המאמרים ולכל הפסקי דינים – הרי, עכשיו הוא הזמן, תיכף ומיד בזמן זה (בסיום יום השבת), שיבוא הזמן ד"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

מלוה מלכה⁶.

בראש האושפיזין – דוד המלך וכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע⁷.

(1) ע"ד ב' הנוסחאות "הושענא רבה" (בה"א – בלשון הקודש) או "רבא" (באל"ף – בלשון תרגום), ראה שיחת ליל הושע"ר תנש"א.

בביאור מעלת הושענא רבה, להיותו שביעי, "כל השביעיין חביבין" – ראה שיחת הושענא רבה תשמ"ז.

(2) שכח יעלה ויבוא, וחוזר ומתפלל, יאמר אתה חוננתנו עוד הפעם (ראה הנסמן לעיל בלוח למוצאי ימים הראשונים של חג).

(3) ע"ד החיוב בשמים במוצ"ש חוה"מ בכלל – כ"ה סתימת הפוסקים. ומפורש הוא במאירי פסחים קב, ב. וכן מוכח מהשקו"ט בראשונים בהדס של מצוה להבדלה בסוכות במוצ"ש (ראה אבודרהם סדר מוצ"ש. שו"ת הרשב"א סקס"ז – הובא בב"י סתורנ"ג. או"ז ח"ב הלכות חנוכה סשכ"ח. ועוד. וכ"ה בדרי"ח סצ"ה ס"ב). וכ"כ במנהגי מהרא"ק סוכות סנ"ה. וראה בארוכה בשו"ת עולת שמואל פלורנטין סי"ב. וברוח חיים סתק"ל סק"ב הביאו, וכתב שכך נהגו בכל תפוצות ישראל. וצ"ל שחיוב שמחת יו"ט בחוה"מ אינו משיב הנפש כ"כ כביו"ט. אבל להעיר שא"צ לחזר אחריהם כדרך שמחזירים אחר המצות. וראה גם שו"ת זהב שבא סט"ז למנהגם. ולהעיר גם מלשון שו"ת הרדב"ז ח"ב סתר"ב. וראה פסקי תשובות סתצ"א הע' 11. סרצ"ז הע' 9. שושנת יעקב רפפורט סכ"ה.

(4) טעה ואמר "המבדיל בין קדש לקדש" – עדיף שישמע הבדלה מאחר. באם אין לו אחר לשמוע ממנו הבדלה יחזור ויבדיל בעצמו. (נתבאר באריכות בכינוס תורה דחווה"פ תשע"ד וי"ל בקובץ "באתרא דרב" גליון ג).

(5) ראה שו"ע אדה"ז סקע"ד ס"ה-ו. סדר ברכה נ"פ"ד ה"ח-ט, יב.

(6) בשיחה הנ"ל: "סעודת שמחת בית השואבה". ובשיחת ליל הושע"ר תנש"א (ועוד): "סעודת יום טוב".

(7) ולהעיר בנוגע להאושפיזי דהושענא רבה, מאופן נוסף בחשבון שבעת האושפיזין (בשיחת ליל ד' דחג הסוכות תשנ"ב), ששבעת האושפיזין הנ"ל מתחילין מאדמו"ר הזקן. ועד"ז הוא ביזמן משנת תשי"ז: היום [כ' תשרי] אחרי שחרית... בזמן זה מסר הרחמ"א שי' חדקוב בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א: "היינט [כ' תשרי] איז דעם רבי'נס אושפיזא".

בברכת המזון: יעלה ויבוא⁸. הרחמן לסוכות. ולא של יו"ט.
 אין מקיזים דם בערב יו"ט, גזירה משום הקזת דם בערב חג השבועות
 שיש בו סכנה. ונתבאר בשו"ע אדה"ז⁹ שאף שבליל ערב יום טוב יש
 להקל, בהושענא רבה שהוא ליל דין יש להחמיר. [ואף שיש מקום
 לומר שבדיקות דם אינן בגדר הקזת דם, וכבר האריכו אחרונים בזה –
 מ"מ, בהושענא רבה, שהוא יום דין, יש מקום להחמיר¹⁰].
 לאמר איש לחבירו "גמר חתימה טבא", "פתקא טבא" וכיוצא בזה
 – לא נהיגין כן. אבל נזכר (הענין) כמה פעמים בשיחות קודש דליל
 הושענא רבה.

"איתא בזהר (שאומרים בליל הושענא רבה) "ביומא שביעאה דחג
 . . פתקין נפקין מבי מלכא" . . מובן שגם הושענא רבה הוא אותו ענין
 של ראש השנה . . שיום ערבה (הושענא רבה) הוא אותו ענין כמו יום
 תקיעה (ראש השנה) ובשניהם "ואותי גו' ידרושון" – ראה בארוכה
 שיחת ליל שמחת תורה תשט"ז. (ועד"ז בכ"מ).

באור התורה:¹¹ "יום הושענא רבה והיינו עשיית הכלי כדי להיות
 הקליטה בשמע"צ¹²". ובמקום אחר¹³ מביא ממגלה עמוקות¹⁴ בפי'
 הפסוק "ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה" שחמשים יום כמנין
 "לך" זהו מר"ח אלול עד הושענא רבה גמר החתימה הם ימי התשובה
 זהו "ויהפוך" כו' "גם את" ר"ת אלול תשרי "גם את" להפך מבחי' "גם
 את זה לעו"ז עשה אלקים".

בספר שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי¹⁵: "זוהו בחי' החותם הניתן
 לאדם בהושענא רבה לשומרו מחיצונים כל השנה והוא המגין על אור
 וחיות הנשמה וגם על חיות הגוף לבלתי יוזק ממזיקים רעים בגשמיות
 בגופו ובממונו . . . אך ע"י החותם ניצל מכל מקטרג ברוחניות למעלה
 על חיי נשמתו ומקטריגים גשמיים למטה לחיי גופו ואדרבה יעזרו
 לאדם להכניע ולהפיל שונאיו הרוחניים וגשמיים (כמו ברצות הוי'
 דרכי איש גם אויביו כו' וקטיגור נעשה סניגור ונהפך השונא לאויב
 כו')".

בכמה שיחות קודש¹⁶ שיש להוסיף בשמחת בית השואבה
 בריקודים וכלי זמר יותר מכל לילי החג, ועד להוספה שלא בערך,
 דכיון ש"מעלין בקודש", צריכה להיות שמחת בית השואבה דלילה זו
 באופן של הוספה לגבי כל הלילות שלפנ"ז. וענין זה מובן בפשטות,
 כי שמו של יום זה המתחיל כבר בלילה זו, "הושענא רבה", מדגיש את
 העילוי המיוחד דיום זה לגבי שאר ימי חגה"ס. וגודל העילוי דהוש"ר

(8) שכח יעלה ויבוא – ראה לעיל בלוח ליל א' דחזה"מ.

(9) סתס"ח סכ"ב–כ"ג.

(10) ועל דרך מה שהחמיר אדה"ז בשולחנו (או"ח תס"ח סכ"ג) לענין אחר עד"ז לגבי הושענא
 רבה מטעם זה.

(11) חקת ע' א'תרמז (ע"פ הזהר).

(12) וראה בשיחת ליל הושע"ר תשמ"ו בביאור הענין דהושענא–רבה כהכנה לשמיני עצרת, ושבו
 מתחיל כבר הקליטה דשמיני עצרת.

(13) אוה"ת פ' תצא ע' תתקפ.

(14) אופן קז

(15) פג, ג.

(16) ראה שיחת ליל הושענא רבה תשמ"ב, תשמ"ג, תשמ"ה ועוד.

מודגש עוד יותר בתפלות הנוספות דיום זה. ובפרט ע"פ המבואר בזהר (וגם בנגלה דתורה) אודות גודל העילוי דהוש"ר, כולל המבואר בזהר שאומרים בתיקון דליל הוש"ר: "בהוא חדותא לא משתכחי במלכא אלא ישראל בלחודייהו". לאידך גיסא הרי בלילה זו, ליל הושענא רבה, ישנם כמה ענינים נוספים מלבד הענין דשמחת בית השואבה, כמו תיקון ליל הושענא רבה, אמירת תהלים ויהי רצון כו', מאמרי זהר וכיו"ב. ומובן שענינים אלו דורשים משך זמן, ולא עוד אלא שיש לעשותם מתוך שימת לב וכוונה כו', ככל עניני העבודה שצריכים להיות "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". ומכיון שכן, הרי במשך הזמן שצריכים להקדיש לענינים המיוחדים דליל הוש"ר, שהם ענינים עיקריים בזמן זה, ענינים שהזמן גרמא אי אפשר לעסוק בשמחת בית השואבה (כולל אמירת השיחה בנוגע לשמחת בית השואבה) שהרי ע"פ הלכה אי אפשר לחשוב שתי מחשבות בבת אחת. ולכן בהכרח לומר, שבבליה זו יש נתינת כח מיוחדת לפעול את כל הענינים דשמחת בית השואבה, כולל ההוספה דלילה זו לגבי כל הלילות דחג הסוכות, באופן דמועט המחזיק את המרובה, כפי שמצינו בכמה עניני קדושה, היינו שמשך זמן מועט בכמות ביחס למשך הזמן דלילות שלפנ"ז מחזיק את המרובה, כל השטורעם דשמחת בית השואבה בלילות שלפנ"ז ובאופן של הוספה, מעלין בקודש.

נוהגים כל ישראל להיות נעורים בליל ערבה [הושענא רבה] לעסוק בתורה, כמו שנדפס הסדר, לפי שבחג נדונין על המים שכל חיי האדם תלויים במים, והיום הוא יום האחרון של החג, והכל הולך אחר החתום.

קורין¹⁷ תיקון ליל הושענא רבה: כל ספר משנה תורה [חומש דברים], ספר תהלים ומאמרי הזהר (נדפסו ב"תיקון")¹⁸.

הטעם לקריאת משנה תורה נתבאר בכתבי האריז"ל¹⁹, לפי שאז הוא זמן החותם השני²⁰ וחותרם זה הוא משנ"ה של הראשון, ומשנה תורה היא במלכות. ונתבאר שם, שהחותם הוא מן ג' מילואים של שם אהי²¹, ועם ג' כוללים שלהם בגימטריא משנ"ה. וקוראים אותו קודם חצות, לפי ש"עיקר הדין נידון ונגמר בחצות הראשון של ליל הושענא רבה, ואז בעת חצות הלילה נגמר החותם להחתם במלכות שבה נגמר הדין". [ויש שכתבו לפי ששם עיקר אהבת ה' ויראתו]²².

חומש דברים נאמר ביחיד – בסוכה²³, וקודם חצות. גם פרשת ברכה

17) גם הנשים – כ"כ בשו"ת רב פעלים (ח"א סוד ישירים ס"ט). וכמדומה, אין מנהג ברור אצלנו בזה. וכו"כ נוהגות רק באמירת תהלים. (ולמעשה ממש"כ שם בסו"ד, שהקפות של הושע"ר וחבטת הערבה עושין רק הזכרים. ואצלנו, גם הנשים עושות חבטת הערבה. ואולי כוונתו רק להקפת הבימה (שבגמור ההקפות חובטין הערבה.))

18) ובישיחת ליל הושע"ר תשמ"ג (חלקו נעתק לעיל) נזכר גם אמירת יהי רצון וכו'.

19) שעה"כ ענין סוכות דרוש ו. ועוד.

20) חותם החיצון, במלכות, בסוד "חותם בתוך חותם", בהמשך לחתימה בנעילה דיו"כ, חותם הראשון, הפנימי, ביסוד, לאחר סיום בנין המלכות בעשי"ת. והוא בכ"מ בדא"ח – ראה תורת חיים בשלח רלג, א. ונתבאר בדרוש מהצ"צ, בפלח הרמון ויקרא ע' רמ. וראה בסה"ש תורת שלום ע' 26.

21) בלי הפשוטים – ק"מ, קכ"ב, ק"ל.

22) ובכ"מ הביאו שהדבר קשור עם קריאת כמה חלקים שבספר משנה תורה במעמד "הקהל".

23) מנהג כ"ק אד"ש – מפי השמועה. וכ"ה בכ"מ (מנהגי חת"ס פ"ח סט"ו. משמרת שלום סמ"ה

אומרים רק מקרא ורק פעם אחת.

"ידוע אשר בלילה – החל מצאת הכוכבים עד אחרי חצות לילה – אין אומרים תהלים לבד מראש השנה, עשרת ימי תשובה, ויום הכיפורים והושענא רבה (והושענא רבה גופא – לאחרי חצות)."

אמירת התהלים בציבור מתחילים אחר חצות הלילה (חצות בשעה: 12:47). ב-770 מתחילים בשעה 1.

אומרים תהלים בחגירת אבנט ואין מאריכין באמירתו.

אחר כל ספר מתהלים אומרים יהי רצון של הושענא רבה ויהי רצון שלאחר צאת הלבנה, אבל לא יהי רצון לשבת ויום טוב. בשנים האחרונות נהגו בבית חיינו – וכן נזכר בכמה שיחות – לומר גם יהי רצון לשבת ויו"ט. והחיובים אומרים קדיש בין ספר לספר ובסוף.

ביהי רצון לליל הושענא רבה שאומרים בהושענא רבה אחרי ספרי התהלים, אחרי ספר ג' נכתב: "ספר מזונות ופרנסה טובה", אחרי ספר ד': "ספר ישרים ותמימים", ואחרי ספר ה': "ספר צדיקים". וכיון שבסידורנו לא נתקבלו שינויים אלו (באבינו מלכנו), הרי גם ביהי רצון צריך לתקן כן: "ספר פרנסה וכלכלה", "ספר זכויות", "ספר סליחה ומחילה"²⁴. [ולהעיר שבתהלים "יהל אור" נמצאים שינויים קלים בנוסח ה"יהי רצון" שלאחר צאת הלבנה].

הגבאים מחלקים תפוחים מתוקים לכל הקהל האומרים תהלים. אכילת התפוח טבול בדבש – אחרי אמירת תהלים, בחזרתם לבתיהם, או מיד, באם אמירת התהלים נעשית בסוכה, או עכ"פ להחליט מיד ע"ד אכילתו בזמן שמותר לאכול חוץ לסוכה²⁵. בליובאוויטש היו ניעורים בליל הושענא רבה. אחרי גמר התהלים ניעורים כל הלילה ועוסקים בלימוד התורה, איש איש במה שבחור.

"אין ליובאוויטש איז געווען נעכט, וואס מען האט קיין קריאת שמע

בסופו (ע"פ סוד). שו"ת רב פעלים ח"א סוד ישרים ס"ט. וראה בח"י חגה"ס פ"ו במעלת לימוד ספר דברים בסוכה דוקא).

ובפשטות, כן צ"ל ע"פ דין, ש"כל שבעת הימים צריך לקרות וללמוד בתוך הסוכה" (אלא אם כן קורא ולומד בבית המדרש, או אם הוא מבין ומדקדק כשלומד, שיכול ללמוד חוץ למוכה כדי שתהא דעתו מיושבת עליו. וכן בלומד מתוך ספרים הרבה, שאא"פ להכין להם מקום בסוכה בלא טורח רב ויש לו טורח רב לפנותם מסוכתו בעת האכילה ולחזור ולהכניסם בעת הלימוד) – ראה שו"ע אדה"ז סתרל"ט ס"ד, עיי"ש הפרטים. וראה א"א מבוטשאטש סתרל"ט ס"ט, להתייר קריאת משנה תורה בביהכ"נ, שה"ז ה"ז בגדר מצטער להיות לבד בסוכה.

ולהעיר ממשמעות שיחת ליל הושע"ר תשמ"ט שלימוד משנה תורה הוא בביהכ"נ לפני אמירת תהלים, עיי"ש שבליל הושע"ר מחברים משנה תורה עם ספר תהלים ללא הפסק ביניהם. ובהמשך: אף שבכמה קהילות בישראל נוהגים להפסיק ביניהם באכילת תפוח מתוק בדבש. ושם: שבחב"ד שנזהרים ומחמירים ביותר שלא לטעום שום דבר מחוץ לסוכה נמנעים מקיום המנהג דאכילת תפוח בין משנה תורה לתהלים, מפני גודל הטירחא דצבורא שביציאה מביהכ"נ עם ספרי התהלים לסוכה כו'.

24 ממכתב כ"ק אד"ש. אבל להעיר שבסרט הקלטה מהושע"ר תשמ"ט נשמע די ברור כבנוסח הרגיל.

25 ע"פ שיחת ליל הושע"ר תשנ"ב.

ובשיחת ליל ה' דחה"ס תשמ"ט שבכמה קהילות נוהגין להפסיק בין משנה תורה לתהלים באכילת התפוח משא"כ בחב"ד, עיי"ש הטעם. וראה גם ר"ד משיחת ש"פ תולדות תשנ"ב. [שקו"ט בזה בגליוני ההערות אם צריך ליטול ידים ללא ברכה כבכל דבר שטיבולו במשקה. וכ"מ קצת באגרות קודש ח"ג ע' רט].

שעל המטה ניט געלייענט . . ליל הושענא רבה. בכלל יעדע נאכט פלעגט זיך הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק נוהג זיין אז עס פלעגט קומען חצות לילה, האט ער געלייענט קר"ש, אפילו ווען ער פלעגט אויף זיין שפעטער, נאר מען האט עס ניט באמערקט. אין די נעכט וואס ער פלעגט ניט לייענען קיין קרשע"ה – כנ"ל – איז אמאל פלעגט ער ריידן אין דעם ענין פון קר"ש און אמאל אין דעם פירוש המלות פון קר"ש²⁶.

"אף על פי שאמרו שטוב להיות ניעור כל הלילה, מכל מקום אם רואה שחבלי שינה נופלים עליו, וחושש פן לא יוכל עמוד בתפילה ועל כן שוכב לנוח מעט סמוך לעלות השחר כדי שיוכל עמוד ותהא דעתו מיושבת עליו בתפילה, למצוה תחשב לו, הכל הולך אחר החיתום להתפלל בזמנה ובכוונה שלימה ולהיות עינא פקיחא שלא יתנמנם בקריאת שמע ובעמידה ויצא שכרו בהפסדו."

ברכות השחר: לענין ברכות "על נטילת ידים ו"אלקי נשמה" כשניעור כל הלילה (ולא ישן שיעור שיתין נשמי) – הוראה בחשאי לאומרם. [ובאם אפשרי, כדאי לאומרון לאחרי השינה]. ברכות השחר מברך אפילו לא נתחייב בהן כגון שניעור כל הלילה לא פשט בגדיו ולא לבש אחרים. אלא שאם ניעור כל הלילה ולא נתחייב בהן אינו מברך אלא אחר שיעלה עמוד השחר. וכן ברכות התורה, אם ניעור כל הלילה מברך כשיאור היום כמו כל ברכות השחר. ברכת ציצית אינו מברך עד לאחרי זמן "משיכיר". שאר דיני הניעור בלילה, פורטו בגליון הבד"צ לחג השבועות.

נוהגים ששמש בית הכנסת (והמתעסקים בצרכי ציבור) מביא ערבה למכור כמו שהיה המנהג בזמן שבית המקדש היה קיים, ששלוחי בית דין הביאו ערבות ממוצא שבצד ירושלים.

מכינים בדי ערבה אגודים בטבעות מעלי לולב [וי"א שצ"ל מלולב שלא הוקצה למצוה], עבור כל אחד מבני הבית, גם נשים וקטנים (אף שמן הדין אפשר לצאת בערבה שחבט בה חברו). שיעור ערבה זו אפילו עלה אחד בבד אחד, אבל מכוער הוא להיות עלה אחד בבד אחד. על כן נהגו לעשות ההושענות יפים משום זה א-לי ואנוהו. והאריז"ל כתב ליקח חמשה בדים כשרים כמו בלולב. וכן נוהגים. ושיעור ארכה כשיעור אורך ערבה שבלולב – ג' טפחים. כל הפוסל בערבה שבלולב (כגון יבש וגזול) פוסל בערבה זו, חוץ מנשרו רוב עליה.

המדקדקים נוהגים לטבול עצמן במקוה קודם עלות השחר. הטבילה שייכת להושענא רבה ולא לתפלת שחרית. ולמעשה – לא נתפשט המנהג כן.

עלות השחר בשעה 5:31 (לחשבון 16.1 מעלות).

יום ראשון, יום הושענא רבה

משכימים לבית הכנסת. מרבים קצת בנרות. אין רגילים לעשות מלאכה של חול עד אחר יציאה מבית הכנסת. ויש שמסירין אפילו הכיס [=ארנק] של מעות (אא"כ עבור צדקה).

נהגו ללבוש בגדי שבת (ויו"ט, וכבשאר ימי חול המועד) ולא הקיטל. וגם החזן אינו לובשו. כמו כן אין משנים משאר תפילות חול המועד.

סוף זמן קריאת שמע בשעה: 9:46.

בשיחת ליל הושענא רבה תשד"מ: מה טוב ומה נעים שביום זה, שענינו מיתוק הגבורות, יוסיף כאו"א בנתינת הצדקה יותר מהשיעור הרגיל.

בשער הכוונות: "צריך לזהר לכיון האדם דעתו במאד מאד בתפלת יום הושענא רבה ובכל מעשיו ביום ההוא כיון שעדיין יש לו תקנה אז".

שחרית: שחרית לחול, יעלה ויבוא. הלל שלם.

קודם הלל, נוהגין להתיר אגודו של לולב מלמעלה. מסירים שתי הכריכות אשר על הלולב, ואין נשארים אלא ג' הכריכות המאגדים את הלולב ההדסים וערבות יחד. טעם הפשוט להסרת הכריכות הוא לפי שהכריכות מעכבים את כסכוס עלי הלולב, ובמילא גם את השמחה הקשורה בלולב. ולפי שהו"ר הוא יום האחרון שבסוכות והכל הולך אחרי החיתום, צריך להשתדל בריבוי הכסכוס וכו' והשמחה²⁷. [ועוד טעם, לפי שסיבת הנענועים היא לעצור טללים רעים ורוחות רעות וכיון שעכשיו גמר החתימה מתיר אגודו כדי לנענע היטב].

אחרי הלל – הושענות. לאמירת הושענות – מוציאין כל הס"ת שבהיכל, כן הוא מנהג ליובאוויטש. ועומדים עם הספרי תורה ליד הבימה.

נוטלים ד' מינים ומקיפים הבימה שיש בה ספרי תורה, דוגמת המזבח, ז' פעמים (זכר למקדש, שהיו מלקטים מורביות של ערבה ובאין וזוקפין אותן בצדי המזבח וראשיהן כפופים על המזבח, והיו מקיפין את המזבח באותו היום ז' פעמים). אומרים את כל ההושענות של כל ימי הסוכות על הסדר, ומקיפים את הבימה בד' המינים (ללא ההושענות), ובהקפה ז' אומרים "למען איתן". יותר טוב שלא ליטול ההושענות עם הלולב. והאריז"ל הזהיר מאד שלא לחברם. וכן יש לנהוג.

שקו"ט בהנהגה בקביעות שנה זו, שהושענא רבה חל ביום ראשון, בנוגע לאמירת ה"הושענות ליום ו'" (שחל בשבת קודש), לפני אמירת כל ההושענות [ובשם "יודעי דבר" נמסר בנוגע להנהגת כ"ק אד"ש, שבשנת תשנ"ב התעכב קצת לפני אמירת ההושענות, והי' נראה שאומר הושענות דיום השבת לפני כן]²⁸.

27) ונתבאר בלקוטי שיחות ח"ד ע' 1368.

28) ויש להעיר בכעין זה משיחת ליל הושענא רבה תשנ"ב (וצ"ב הכוונה שם). וזלה"ק (מסרט הקלטה): "יום הנקרא בשם "רבה", כיון שכל הענינים הם באופן ד"רבה", כפי שרואים זאת

אחרי אמירת הושענות של כל יום אומרים בקול פסוקים מיוחדים להושענא רבה, כמופיע בסידור.

ביום ערבה מרבים בתחנונים אחר התפלה, לפי שבחג נדונים על המים והכל הולך אחר החיתום²⁹.

במכתב כללי משנת תשמ"ה: מדייקים בהפיוט "שערי שמים פתח ואוצרך הטוב לנו תפתח" שאומרים בהושע"ר – לחבר "לנו" ל"הטוב" – ראה ד"ה אנכי אנכי תרפ"ז³⁰: ואוצרך הטוב לנו, תפתח. . שיבואו בחסד פרטי שהוא הטוב לנו בטוב הנראה והנגלה גם למטה ממש. [ובלקוטי דבורים³¹: דער נוסח ואוצרך הטוב לנו תפתח דארף מען מאכען דעם אתנחתא נאך דעם ווארט ואוצרך, הטוב לנו תפתח³²].

מנהג נביאים שנוטלים ערבה, זכר למקדש שהיו מקיפין המזבח בערבה שבע פעמים, מלבד ערבה שבלולב.

בשיחות קודש נתבאר הסדר שלאחרי קיום מצות ד' מינים בהושענא רבה, ולאחרי אמירת הושענות השייכים לכל שבעת ימי הסוכות, ואמירת פיוטים נוספים כו', ולאחרי כל הפיוטים והתפלות כו', עד לאמירת "קול מבשר מבשר ואומר" ג' פעמים (בתלתא זימני הוי חזקה), שכל זה קשור עם ד' המינים, מניחים את ד' המינים על הצד (במקום מכובד וכו'), ולוקחים חמשה בדי ערבה, ובזה גופא לא אותה הערבה שבה קיימו את מצות ד' המינים, אמירת הושענות וכו', אלא בדי ערבה חדשים, כדי לקיים על ידם הענין דחיבוט ערבה, ודוקא בהם ועל ידם נפעלת העבודה המיוחדת דהוש"ר, מנהג נביאים, עם כל העילויים שבדבר, תכלית העילוי.

סדר חיבוט ערבה: מכניסים ספרי התורה להיכל, מניחים את ארבעת המינים, ואומרים קדיש תתקבל. **ואחר כך** נוטל בידו הערבה [=אגודה של חמש ערבות], וחובט ה' חבטות בקרקע, כדי למתק ה' גבורות [ברמ"א הובא לנענע הושענות קודם, אבל לא הובא בסידור]. וכל המנהגים הללו [גם] משום שמחה³³. ודי בחבטות אלו, אפילו לא נחסרו עליה.

מנהג התינוקות לחבוט עד שיפלו כל העלים משום שמחה. אבל לפי דברי האריז"ל והמקובלים, אין מקום להסיר העלים, וצריכה להיות כשרה כמו ערבה שבלולב עד גמר החבטות.

שאומרים כל הושענות, אע"פ שלפנ"ז (בהימים הקודמים) אמרו אותם כל אחד רק ביומו, ואח"כ – את השאר אמרו רק בלחש, או כפי שאחרים נוהגין באופן אחר, ואין כאן המקום להאריך בזה.²⁹ ולכן כתב בשו"ע אדה"ז שביום זה שמרבים בתפלה וצריכים למהר להתפלל נהגו להקל לקרוא קריאת שמע משעלה השחר.

(30) סה"מ תרפ"ז ע' כא ואילך.

(31) נט, א.

(32) וראה גם סה"מ תרצ"ו ע' 40. ד"ה באתי לגני תשכ"ב קרוב לתחילתו. וראה גם שמועות וסיפורים ח"א ע' 159.

(33) עוד טעמים – ראה תשובות הגאונים שערי תשובה סה"מ. וראה בזהר ח"ג לב, א. ונת' בשעה"כ דרושי סוכות ד"ח. וראה גם א"ר סתרס"ד סקי"ג. בכור"י שם סקט"ו ואילך. וכן נתבאר בדא"ח, שענינו גבורות ממותקות (ע"י ערבות שהן שלוחי ההשפעה – סה"ש תרצ"ט ע' 304), ההמשכה דרב חסד בטוב הנראה והנגלה (סה"ש תש"ד ע' 30. ונת' בלקו"ש ח"ד ע' 1367). [וראה בשיחת ליל שמח"ת תשט"ז שהעבודה דחיבוט ערבה היא ע"ד תק"ש – הענין דקב"ע].

צריך לחבוט הערבה דוקא על עפר הארץ [=רצפה] ולא בשום דבר החוצץ. אחר כך אומרים יהי רצון שנדפס בסידור.

מעשה רב: כ"ק אד"ש מפריד הערבות זו מזו בתוך האיגוד קודם החבטה, וחובט קלות על הרצפה ולא על השטיח.

גם נשים וקטנים נוהגים בחיבוט הערבות.

הלכתא למשיחא: זוקפים ערבה בצדי המזבח וראשיהם כפופים בצדי המזבח. וגוחות (מוטות) על המזבח אמה. הכהנים (וי"א גם זקני ירושלים שאינם כהנים) מקיפין את המזבח (בלולב או בערבה) שבעה פעמים, ואומרים: אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הושיעה נא.

ברמ"א³⁴ ובשו"ע אדה"ז³⁵ הובא המנהג **להצניע** הערבות (להשתמשות למצוה אחרת³⁶). בנוגע לזריקתן על ארון קודש – אף שיש נוהגים כן, ונתנו טעם לדבר, הרבה פוסקים שוללים מנהג הנ"ל. ומעשה רב שלא לעשות כן. כ"ק אד"ש השאירן על הרצפה, או על הכסא, ולפעמים לקחן עמו אחרי התפלה³⁷.

ערבות של הושענות, אע"פ שנזרקות אסור לזלזל בהן ואין לפסוע ולדרוך עליהן [כמו ערבה שבלולב]. ויש שכתבו שאין לזרוקן לאשפה (ויכול להכניסן בשקית נפרדת לאשפה).

אסור ליהנות מן הערבה לאחר נטילתה, שהוקצה למצותה כל היום. שיר של יום, לדוד ה' אורי, קדיש יתום. קריאת התורה (1 ספר תורה. 4 עולים). חצי קדיש. אשורי, ובא לציון. יהללו. חצי קדיש.

מוסף לשלש רגלים. (וביום הששי. ומנחתם ונסכיהם. וביום השביעי. ומנחתם ונסכיהם). אין כאלקינו. קדיש דרבנן. עלינו. קדיש יתום. תהלים. קדיש יתום. שש זכירות.

שיעורי חומש ("חת"ת") דשבוע זה – פרשת וזאת הברכה, בפעם השני'.

לעקאח: בהושענא רבה (וכמ"פ – גם בלילות חוה"מ) נהג כ"ק אד"ש לחלק לעקאח לאלו שלא קיבלו לפנ"ז. וראה בשיחת ליל ו' דחגה"ס תש"נ: וכן יתנו לעקאח לכל אלה מהנמצאים כאן שלא קיבלו עדיין כדי שלא יהי' דוחק ביום הושענא רבה, שבו יתנו לכל אלה שיגיעו בינתיים, כפי שהכריזו לפנ"ז.

סעודת יום טוב: לפני חצות (12:45) אם אפשר³⁸. ועכ"פ, לפני שעה

(34) בהל' הושענא רבה.

(35) הלכות פסח.

(36) ראה לקמן ביום ראשון, כ"ד תשרי.

(37) ולהעיר שהמנהג להצניע ההושענות הובא בראשונים.

(38) הענין דאכילת הסעודה לפני חצות – שייך למש"כ כמה מהפוסקים שאף שמותר מעיקר הדין לקבוע סעודה עד שעה עשירית (וכש"כ כשזמנה קבוע) יש להחמיר להקדים לעשות בשחרית מפני כבוד שבת. ואף שאדה"ז לא הביאו – הובא ברמ"א בהל' פורים סתרצ"ה (אלא שי"מ בדבריו באו"א). וד' הרמ"א הנ"ל הובאו אצל כמה אחרונים במקומו בסרמ"ט. וגם נזכר בשיחת קודש בנוגע לסעודת פורים. ודון מינה ואוקי באתרין. וכש"כ בסעודה גדולה דהושע"ר. ומובא בפוסקים דשכיחא שכרות בסעודה זו. ולהעיר ממש"כ בערוה"ש בסרמ"ט. אלא שדבריו

עשירית (בשעה 3:42 לערך)³⁹.

טובלים פרוסת המוציא בדבש⁴⁰. נוהגים לאכול "קרעפכין"⁴¹.

צע"ג שהרי מצוה בדבר.

ובפרטיות: הנה בפ' ד' הרמ"א נחלקו בשתיים: פ' מלת שחרית – חצות או שעה עשירית (ראה הגהות יא"פ וביהגר"א לשם); האם ה"ז דין רק בנוגע לפורים. והנה, ידוע מכ"מ שאא"פ להוכיח דעת אדה"ז ממה שהשמיט פרטי דינים (ואכ"מ בזה), וכש"כ בדבר המובא שלא במקומו בשו"ע גופא. והרי גם הרמ"א הביא רק בהלכות פורים, ובסרמ"ט לא נז' מאומה מזה. וה"ה הוא הטעם בדעת אדה"ז (שלא הגיעו לדינו ה' פורים שלו). ויתירה מזו, דאדרבה כש"כ הוא מדעת הרמ"א. ואיך אפ"ל בדעת אדה"ז שמדשהמיטו ש"מ דלא ס"ל, דאדרבה – הרי אדה"ז מחמיר כאן יותר מהרמ"א, והרי הרמ"א עצמו – לפי הנראה מפשטות דבריו (וכ"מ מ' המג"א ועוד) – לא ס"ל כלל להאי דינא שמצוה להימנע מלקבוע סעודה משעה י' והלאה בסעודות שזמנן היום. (אלא שבמנוה"ט ר"ל ולפרש בהרמ"א דס"ל ג"כ מחומרת הב"ח). ואעפ"כ כתב הרמ"א שהמנהג לעשות הסעודה בשחרית. וכש"כ וק"ו בשי' אדה"ז שהחמיר טובא. ואם בנוגע לפי' ד' הרמ"א – הנה אף שבהגהות יא"פ מ' קצת שמפרש כוונתו לשעה עשירית (וגו"ז יש לדחות שאין הכרח שכוונתו לפרש ד' הרמ"א), בכ"מ כתבו שכוונתו לחצות. וכ"ה פשטות משמעות דבריו. ויתירה מזו, שבד"מ כתב להדיא בבוקר. ועוד זאת שכשם שבד' הב"ח והמג"א שכתבו שעה עשירית – כתב המשנ"ב ד"לאו דוקא הוא" והכוונה לחצות (אף שצ"ב קצת) – הה"נ שיל"פ כן בד' אדה"ז. וק"ל. ואל תשיבני, מנ"ל להרמ"א להחמיר כ"כ – (ד)נוסף למש"כ חלק מהאחרונים דפריים שאני דשכיחי שכרות, עוד זאת עיקר) דז"פ שאין כוונת הרמ"א מדינא כ"א ממנהגו. וי"ל בטעם המנהג בכמה אנפי: שי' הראב"ד שהוא איסור מדינא; בב"ח (מקורו דהמג"א ואדה"ז שמצוה להימנע מלקבוע לאחרי שעה עשירית) כ' שאנשי מעשה נזהרים מחצות. ועוד ועיקר, שבדבר שהוא מנהג קבוע לרבים – זמן סעודת פורים (משא"כ שאר סעודות שהן כרצון איש ואיש) נהגו לקבועה לכתחילה בבוקר מפני כבוד השבת, אף שאי"ז מדינא כלל. (ואוי"ל (בדוחק עכ"פ) שז"כ הק' בשיחה דלקמן, שאף שצ"ל לפני חצות אין לדייק על השעון – את"ל שהרושם דייק בההעתקה – שר"ל שאינו הכרח גמור. אבל מחזורותא שחסר קצת בההנחה, כי הלשון אי"מ כ"כ בהשקפה ראשונה). וא"ש כהנ"ל והכל על מקומו יבוא בשלום.

ובכל אופן, איך שלא יהי' הפי' בכ"ז, בלוח כולל חב"ד מפורש בנוגע לפורים שהמנהג לעשותה לפני חצות, למרות ד' אדה"ז הנז'. ובשיחות קודש (שיחת ש"פ תצוה תשל"ז. ש"פ משפטים תשמ"א) נז' כן ג"כ בפשטות. וא"כ עכצ"ל כנ"ל.

וגם בקצוה"ש שס"ט בבדה"ש סק"ח שר"ל ולחלק בין סעודת פורים לשאר סעודות – גם הוא נזהר בלשונו בכותבו ממסעודת פורים אין ראי' כ"כ, וש"מ"מ "פשוט דכל מה שמקדימה יותר עדיף טפי", וש"כ המנהג להקדים הסעודות (היינו שאר סעודות) כל מה דאפשר". (לאידך, מעשה רב כמ"פ שרבותינו נשיאנו לא נזהרו כ"כ בזה אפי' בסעודת פורים (ראה סה"ש קי"ן ת"ש ע' 37. וכן נמסר בהנהגתו הק'). ולהעיר מאג"ק ח"ח ע' רמז. וראה ר"ד מיו"ד אד"ש תשי"ד). וכפה"נ – בדא"פ עכ"פ – מרוב הטידודות הצרכי הכלל ועיני קדושה וכו' וכו').

ובנוגע להשקו"ט בכוננת הרמ"א – וכבר מילתנו אמורה, מד' המג"א שנהגו להשתכר בהושע"ר (ובכלל – בכל סעודת יו"ט מפורש ברמב"ם ושו"ע אדה"ז דשכיחא שכרות, וש"כ חייבים ב"ד להעמיד שוורים וכו'. והרי חייב לקבוע סעודתו על היין ולשמוח בין וכו'. ואף דבהושע"ר יש רק מצות שמחה ולא עונג – כבר נהגו לקבועו כמו יו"ט. וראה פנ"י סוכה לח, א. מגדול עוז שביתת יו"ט פ"ב ה"ג. שו"ת קול אליהו ח"א סי"ג. ועוד. ובמכ"ש משבת – ראה עירובין סא, א. אבל ראה לבוש אור"ח סרצ"ב. אבל אדה"ז השמיטו שם). וכ"ה המציאות לדאבונו בכ"מ כהנהג"צ לשמוח"צ ושמוח"ת. וד"ל.

ואף שיש להנז' ככהנ"ל ואין הכרח גמור – מ"מ יש ראי' להסוברים שבפורים המנהג לאכול לפני חצות – כמפורש בשיחות קודש. ולהסוברים שהטעם משום קביעות סעודה כנ"ל. וגם להסוברים שהטעם משום שכרות – הוכח שכ"ה להדיא בנוגע ליו"ט בכלל והו"ר בפרט. ומה"ט לא כתבנו ש"יש להחמיר" וכיו"ב, כ"א "אם אפשר". אבל במקום הצורך, ומשורת הדין, הרי יש שכתבו להקל גם אחרי שעה עשירית. וכ"מ קצת בבהמובא בסה"ש תשי"ה – הועתק להלן – שנהגו בבית הרב להיכנס לסוכה לפנות ערב בהושע"ר, ולפעמים אכלו פת].

(39) ואם נתעכב עד אחרי שעה עשירית – ראה בא"א מבוטשאטש מהדו"ת סרמ"ט שיש להקל לאכול סעודה קבועה, "ובפרט שנהגו להתעכב באכילת הלילה סמוך לחצות", מצד האריכות בסדר ההקפות. ולהעיר גם מסה"ש תש"ה ע' 52 ("אמאל אויך געוואשן זיך צו פת").

(40) ושייך לענין מיתוק הגבורות – נת' במאמרי אדה"ז הקצרים ע' תנד, עיי"ש.

(41) בטעם המנהג – ראה בהערה לס' המנהגים, מנהגי יו"כ. ועיי"ש בהערה לסהמ"נ שטעמו של אדה"ז באכילת קרעפלאך לא שייך להו"ר. אבל פוק חזי. ובהערה לא כתב רק שאין טעמו

מבצע ד' מינים: בימי חג סוכות יוצאים עם הד' מינים ברחוב וכיו"ב מקומות שם נמצאים בני ובנות ישראל לזכותם במצוה זו. ובשיחת ליל הושענא רבה תנש"א נזכר ע"ד השתדלות יתירה בזיכוי בני ישראל בד' מינים במשך היום דהושענא רבה, מצד מעלת היום.

אתרוג אסור לאוכלו בשביעי, שהוקצה לכל שבעה. ובחוף לארץ אסור אף בשמיני, שהוא ספק שביעי. אבל בתשיעי, בשמחת תורה, מותר לאוכלו.

מכיון שהלולב ומיני' הם מוקצים, יצניע אותן במקומם משומר למשך יו"ט הבעל"ט. האתרוג אינו מוקצה לפי שמותר להריח בו⁴².

בין עצי הסכך ובין עצי הדפנות ובין נוי הסוכה אסורים גם בשמיני עצרת ואף בתשיעי שהוא ספק שמיני.

במנחה: מאריכים בתפלה. התפלה כבכל ימי חוה"מ. לדוד ה' אורי בפעם האחרונה⁴³.

אצל כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע "הושענא רבה הי' תפלת המנחה כמו בערב ר"ה בלילה"⁴⁴.

"הושענא רבה פארנאכט פלעגן אריין די גאנצע ב"ב אין סוכה צו די רביים מקבל זיין א ברכה. זיי האבן געמאכט א ברכה לישיב בסוכה, געגעסן מזונות וכו"⁴⁵.

הכנות לחג:

מצוה להמנע מלקבוע סעודה בערב יום טוב משעה עשירית (3:42) לערך ולמעלה כדי שיאכל סעודת יום טוב לתיאבון. וכתב המגן אברהם בענין זה: לא כאותם האוכלין ושותין ומשתכרין בהושענא

של אדה"ז מתאים אבל המנהג נהוג ומקובל. ואדרבה – פשטות משמעות ההערה בשהמ"נ הוא להקשות – או להעיר – שטעם אדה"ז אינו מתאים כ"כ להנהוג ולא לשנות הנהוג. וכנראה שמה"ט מציין שם לטעמים אחרים. וכמדומני אא"פ לפרש באו"א, ובפרט הלשון ש"לכאורה" הטעם ל"ש בהושע"ר. יתר על כן, מקור ההערה הוא בהערות וציונים למאה שערים. ולא במנהגי יו"כ, ונכתב כהערה להמאמר. ומתו"ד הק' משמע שבא להעיר בהמאמר, והיינו שצ"ב איך להתאים הטעם שבמאמר להנהוג בהושע"ר ולא שבא להעיר על הנהוג. וגם את"ל שבא להעיר על הנהוג, עדיין אין בזה לקבוע שלא לנהוג כן. וכ"ז פשוט. ועוד ועיקר, שנזכר ג"כ בשיחת שבת בראשית תנש"א. (42) ואף שטוב להימנע מלהריח באתרוג של מצוה כל החג כדי להנצל מספק ברכה (סדר ברכת הנהנין פי"א ה"ח) – הרי לדעת המג"א (סתורנ"ח סק"א. רסי' תרג. וכ"ה בחי' הצ"צ קצח, ד) שלא בשעת נטילה מותר להריח בו (אבל ל"מ כן מסתימת הל' בסדר ברה"נ שם. וכדעת החולקים. ואכ"מ). ועוד, שלאחר שנגמרה מצותו בהושענא רבה ואילך, אין בו ספק ברכה (ראה פמ"ג סתרנ"ג במ"ז סק"א. אבל ראה בפמ"ג סרט"ז במ"ז סקי"ד שלהט"ז גם בשמע"צ נכון שלא להריח. וראה בכורי יעקב סתרנ"ג סק"ב). ועוד ועיקר, שיכול לברך על פרי אחר ואח"כ להריח בו – ראה מג"א סתרנ"ח סק"א וט"ז שם סק"ד. ומש"כ בשש"כ פכ"ב הע' סב (וראה באו"א באלף המגן סוסי' תרנא בהגה בשוה"ג) – הנה לדעת אדה"ז (סש"ח ס"ד) ל"ש מוקצה מח"כ בכשמל"ה.

(43) בשער הכולל פמ"ה ס"ו נתבאר שביום זה הוא סיומא דדינא ואין צריך עוד לבקשת ונפלינו אני ועמך דהיינו סגולת אמירת לדוד ה' אורי ולכן גם בהושענא רבה במנחה אף על פי שכבר השלימו בשחרית כל סדר הפיוטים צריך לומר לדוד ה' אורי, עיי"ש.

(44) סה"ש תרצ"ז ע' 189.

(45) סה"ש תש"ה ע' 52. ונזכר ג"כ בשיחת ליל שמח"ת תשכ"ז – ועיי"ש ע"ד מנהג נשיאי בית רבי' להצליף בהושענות. ועד"ר בר"ד מסוכות תרצ"ג. וראה גם באג"ק כ"ק אדמו"ר מהווי"צ חט"ז ס"ע סז.

רבה עד שאין יכולים לקדש בלילה. [אבל לאכול ולשתות בלי קביעות סעודה אינו נמנע בערב יו"ט עד שחשיכה דהיינו עד בין השמשות].

כתב הרמב"ם (והובא בשו"ע ובשו"ע אדה"ז): "כשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האומללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו. . . ושמחה כזו קלון היא להם. . .".
לטהר עצמו במקוה ערב הרגל.

הלכתא למשיחא: כתב הרמב"ם⁴⁶: כל ישראל מזהרים להיות טהורים כל גל מפני שהם נכונים להכנס למקדש לאכול קדשים.

צדקה: עבור שני ימי החג.

ימשמש בבגדיו עם חשיכה (שלא יהא בהם מוקצה⁴⁷).

הכנת אש לנרות: אין מוציאים אש ביו"ט מפני שהוא מוליד דבר חדש ודומה קצת למלאכה, וכיון שהיה אפשר לעשות מערב יו"ט אסור לעשות ביו"ט⁴⁸. לכן, בערב החג יש לדאוג להשאיר אש דולקת [ואפשר אש מהגז] שיוכלו להעביר אש-מאש להדלקת הנרות לליל שמחת תורה. המשתמשים בשעון-שבת, יכוונו אותו לשני ימי החג.

ונשמרתם מאד לנפשותיכם: ארגוני הבטיחות והצלה ממליצים שאם משאירים את מבער הכיריים דולק במשך החג אזי יש לוודא שיש בסמוך חלון פתוח לפחות 4 אינץ', ועוד חלון נוסף פתוח בצדו השני של הבית, כדי לאפשר אוורור ראוי. כמו כן לוודא שהגלאי (לפחמן חד-חמצני) פעיל.

סדר הדלקת נרות: מומלץ שהמשתמשים בנרונים שבכוסיות זכוכית יניחו מעט מים או שמן בכוסית בערב יו"ט [ומותר לעשות כן, אבל לא הרבה מים שאסור גם בערב שבת ויו"ט מחמת גרם כיבוי] בכדי שהדיסקית (המחזיקה את הפתילה) שבתחתית הכוסית לא תידבק אליה – ראה להלן בליל ב' דיום טוב.

באם הדבר אפשרי (מבחינה בטיחותית, מזג האוויר וכו') מדליקים ומברכים בסוכה (מקום האכילה) ודי בנר אחד או ב' נרות.

מדליקין הנרות בסוכה (כנ"ל) לפני הברכה כבשבת, ואח"כ מברכים "להדליק נר של יו"ט" ו"שהחיינו". [טעתה בהברכה או שכחה "שהחיינו" ראה בהערה⁴⁹]. איש המדליק יברך "שהחיינו" בקידוש. זמן הדלקת נרות יום טוב בערב החג בשעה 6:21 (18 דקות לפני השקיעה). אם איחרו את הזמן, ניתן להדליק גם בחג, מאש דולקת.

46) הובא ונתבאר בלקו"ש ח"ב פ' שמיני באורך.

47) ראה שו"ע אדה"ז קו"א לסרנ"ב סק"ד.

48) שו"ע אדה"ז סתק"ב ס"א.

49) אם טעתה ואמרה להדליק "נר של שבת קודש", אם נזכרה תוך כדי דיבור חוזרת ואומרת "של יום טוב". לאחר כדי דיבור – לא יצאה, וחוזרת ומברכת כל זמן שהנרות דולקות (ע"פ קו"א לשו"ע אדה"ז סרס"ג סק"ג וסק"ד).

אם שכחה ברכת "שהחיינו", תכוון לצאת ידי חובה בעת הקידוש.

ליל שני, ליל שמיני עצרת

במאמרי אדמו"ר האמצעי⁵⁰: וזהו כל ענין שמע"צ ושמח"ת וכו' הוא ענין קליטת אור אלקי שבבחינת חכמה עילאה בלב כל נשמות ישראל בפרט בבחינת היחוד וביטול בה בתכלית בקיום מצות מעשיות בפועל ממש דוקא וד"ל ועל כן שמחת תורה שבשמע"צ השמחה הוא ג"כ במעשה ממש דוקא והוא בבחינת ריקוד בהקפה שמקיפין סביב הבימה מקום קריאת התורה בדיבור בכל השנה ובשמע"צ מקיפין סביב הבימה בריקוד ושמחה גופניות דוקא וגם ההקפות הם עם הספר תורה שהוא גשם הס"ת דוקא. . דוקא והשמחה זו היא בריקוד ועשייה גשמיות ששרשה למעלה מעלה מבחינת חכמה עילאה שרש התורה שנמשך בקריאת התורה בכל השנה.

בד"ה ביום השמיני תרצ"ה⁵¹: דשמיני עצרת הוא יום שמן בכל מיני טוב. . הנה כל הטוב הרוחני וההשפעה בבני חיי ומזוני שהוקצב בר"ה הנה ההמשכה כללית היא בשמע"צ, וזהו ביום השמיני, בהיום שהוא שמן ומושבע בכל מיני טוב, והיינו דהכתיבה וחתומה טובה דר"ה ויוהכ"פ ובקור החותמות דהושענא רבה, הנה חלוקי הפתקאות בחותמי ברכות הוא בשמע"צ, זהו ביום השמיני כל השומן והשובע הנה עצרת תהי' לכם, דבעצרת יש ב' פי' הא' קליטה, והב' ל' הדרכה והנהגה, וכמו זה יעצור בעמי, וכנ"ל דהעבודה פרטית דשמע"צ היא העבודה דקבעומ"ש על כל השנה. ועיי"ש בהמשך המאמר.

בשיחת ליל שמח"ת העת"ר⁵²: (הר"ש גרונום אמר שנמצא בדרוש דצדקת פרזונו אשר בשמע"צ מבטלין החותם כו', ואמר אדמו"ר שליט"א: :) זהו לאחר החותם דהו"ר, דענין החותם הוא כמו שמשלחין אגרת שחותמין אותה שלא יגעו בה ידי זרים, אמנם כשהגיע האגרת למי שנשלחה לו אז יכולים לבטל החותם, ועד"ז הוא בשמע"צ שהוא בחי' לכם וממילא אז אינו צריכים לחותם⁵³.

כו"כ שיחות ומאמרים בענינו של יום שמע"צ – נלקטו בספר לקוטי שיחות מועדים שמיני עצרת. וב'פתח דבר' לקונטרס שמע"צ-שמח"ת ה'תשי"א⁵⁴: בשמיני עצרת היא האסיפה דכל האורות והגילויים הכללים שנמשכים בחדש השביעי, הקליטה והעכבה בזריעה טובה בכדי שתהי' מזה צמיחה בריבוי טוב.

בכמה שיחות קודש נתבאר בארוכה ענין הריקודים וההקפות. **ואכ"מ**. וראה ב'פתח דבר' לקונטרס שמע"צ-שמח"ת תשי"א הנ"ל: "והזהיר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע: די פערציק אכט שעה פון שמע"צ און שמח"ת דארף מען זעהר מייקר זיין, יעדע רגע קען מען שעפען אוצרות מיט עמערס און קאדקעס (חביות) בגשמיות וברוחניות און דאס איז ע"י הריקודים." [וברשימה מליל שמע"צ רצ"ה ורשא: "בשמע"צ היו מיקרים מאד את

(50) דברים ח"ד ע' א'שן.

(51) סה"מ קונטרסים ח"ב ע' שלח.

(52) סה"ש תורת שלום ע' 210.

(53) ובישיחת ליל הושע"ר תשמ"ו, שמצינו בזהר ב' לשונות (אופנים) בנוגע לזמן דקבלת "פתקין טבין" ("א גוטן קוויטל") – בהוש"ר, או בשמע"צ. והביאור בזה, שבהוש"ר ערב שמע"צ, נפעל הענין דקבלת "פתקין טבין", והקליטה דשמע"צ היא ביחס לענינים שנפעלו ע"י עבודת ההכנה ביום שלפניו, בהוש"ר.

(54) נדפס גם באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ד ע' יח.

הזמן. באמת בשמע"צ הם אותן הכוונות שבר"ה. (ועד"ז – בנוגע להדמיון דר"ה ושמע"צ – בהיום יום לכ"ב תשרי (שמע"צ)). ושם בהמשך הר"ד, שכ"ק אדמו"ר מהרש"ב נ"ע שוחח פעם בשמע"צ עם אחדים כשעה וחצי, ואמר שזהו אצלו מסירת נפש [כנראה מצד יוקר הזמן בשמע"צ], וביאר הטעם להנהגתו, עיי"ש].

בשיחת שמח"ת תש"ה⁵⁵: די עבודה פון היינטיגן טאג – שמחת תורה – איז זינגן און טאנצען. וואס איז טאנצן? – מרגיל זיין דעם גוף נהנה צו זיין פון א דבר מצוה. אזוי איז דער גוף נהנה פון אכילה ושת', דארף מען אים צוגעוואוינען אויף נהנה זיין פון א דבר מצוה. און דאס איז דער טאנצן מיט די פיס, וואס דורך דעם ווערט דער גוף נתיגע מיט. דער גוף וויל דאס ניט, דער גוף מאנט זיין מנוחה, ער האט געארבעט א גאנצן טאג, ער האט אויך א סאך דאגות און איז ביי זיך צובראכן, עס ווילט זיך אים דעריבער אפרוהען און לייגן שלאפן, דארף אבער זיין די קביעות עתים לתורה, אז אן די שיעורים וואס יעדערער האט לפי ערכו זאל ער זיך ניט לייגן שלאפן. אן די שיעורים קען ניט זיין. ניט נאר וואס די שיעורים, די קביעות עתים לתורה, דארף זיין א מוז, נאר דער גוף אליין זאל דאס מאנען. מען דארף אזוי אויפהויבען דעם גוף ער זאל דאס פאדערן. . . אזוי דארף מען אויך אויפהויבען דעם גוף צו תורה און אים איינטרייען נהנה זיין פון א דבר מצוה. [ובהמשך השיחה⁵⁶: דער ענין פון זינגען און טאנצן שמחת תורה איז, אז דער מענטש זאל וויסן אז ער דארף ווערן העכער. אפילו די גוטינקע, די גאר גוטינקע דארפן אויך ווערן העכער].

בשיחת שמח"ת תרס"ד⁵⁷: מי דארף זיך דורך ריידען, עד עתה הי' עדיין מקיפים ראש השנה יום הכיפורים סוכות עד שמיני עצרת, שמחת תורה הוא ג"כ בכלל שמע"צ, וואס אין מקיפים קענען מיר קיין טאלק ניט וויסען. . . איך דארף אייך מוסיף זיין, אז למעלה איז אויך אזוי, אין דער צייט פון מקיפים ווייס מען נאך ניט, ער כביכול ווייס אויך ניט [וראה בהערת כ"ק אד"ש לשם], ווארום כי עמך הסליחה הסליחה מופקדת אצלך מראש השנה עד יום הכיפורים, ווייס מען דאך ניט וואס עס וועט זיך מיט עם טאן, מכח דעת עליון רעדט מען ניט דארטן איז בודאי אלץ ידוע, נאר מי רעדט בכלל. . . ווארום עס איז דאך כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, שיש דין ומשפט על האלקות שביעקב כמה גילוי אלקות יומשך לו בקיום התורה ומצוות שלו בכללות ימות השנה. . . אך זה תלוי בהעלאת מ"ן שזהו לפי ערך העבודה משנה שעברה ווי עס איז עולה זיין תורה ומצוות, אויב עס איז גוט וועט מען עם געבן אזיף ווייטער אויך גוט. . . אך אם עד סוכות לא עשה תשובה, איז בכלל ווייס מען שוין למעלה אז עס איז ניט גוט, אז זיין אלקי יעקב איז שוים מילביג (ווי מי זאגט דאס) אך עד שמיני עצרת יש לו עדיין זמן, ער קען נאך תשובה טאן. . . ולכן עד שמיני עצרת שהוא עדיין מקיף יכול לעשות תשובה, אבל שמיני עצרת הוא המשכה פנימי' איז דא ווייס איך שוים. [ועיי"ש באריכות גדולה, בעבודת האדם].

(55) סה"ש תש"ה ע' 58. [ונת' בד"ה לה"ע שמח"ת תשי"ב].

שם ע' 59.

(57) תורת שלום ע' 28 ואילך.

מעריב לשלוש רגלים. שיר המעלות. אומרים בנוסח התפלה ובקידוש: "את יום שמיני עצרת החג הזה ואת יום טוב מקרא קודש הזה זמן שמחתנו מקרא קודש וכו"⁵⁸. טעה ואמר "את יום חג הסוכות הזה" – ראה בהערה⁵⁹.

טעה והתחיל ברכות אמצעיות של חול, או התפלל של שבת – ראה בהערה⁶⁰.

אחר שמונה עשרה, אומרים קדיש תתקבל. ואין אומרים עלינו. האבלים אומרים משניות וקדיש דרבנן⁶¹.

"מיד אחר מעריב קודם הקפות עורכים קידוש ומתוועדים יחדיו בשמחת החג ורק אז הולכים להקפות".

בשיחת ליל שמע"צ תשנ"ב: [הגבאי הכריז ע"ד עריכת קידוש בסוכה וכו', ואח"כ אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א]: כאשר הגבאי מכריז שיכולים לעשות קידוש – הרי מכיון שענינו מרומז בתורה: "אנא בכח גדולת ימינך" ראשי תיבות "גבאי" – צריכים לעשות קידוש. ובאופן שניכר בקידוש שזה קשור עם "והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני". ומכיון שזהו קידוש דשמיני עצרת, שאז נעצרים ונקלטים כל הענינים שלפני זה, הרי ממנו נמשכים כל הענינים על כל השנה כולה, שהיא נעשית – שנת אורה, ושנת ברכה וכו'.

קידוש: מקדשים וגם אוכלים ושותים בסוכה מפני שהוא ספק שביעי

58) בדיוק נוסח זה – ראה סה"מ תרפ"ג ע' קלו. סה"ש תש"ו-תש"י ע' 72. שם ע' 375. 381. שיחת אחש"פ תשכ"ד. שבת בראשית תנש"א.

59) נחלקו בזה הפוסקים. ויש בזה כו"כ שיטות. [ולהעיר בחומר הענין, שלדעת אדה"ז סתפ"ז ס"ב (ועיי"ש ס"א במוסגר) צריך להזכיר שם יו"ט זה. וכן לדין אינו יוצא במזכיר מאורע שלא בזמנו כשאמר שקר גמור. ואכ"מ]. ולמעשה, אם נזכר קודם שסיים הברכה, חוזר לאתה בחרתנו. ואם סיים הברכה, ספק ברכות להקל, ואינו חוזר. ונכון שיקבש מהש"צ שיוציאנו בתפלתו. ובמוסף, לפענ"ד חוזר כיון שיש בשמיני עצרת קרבן מוסף בפ"ע (רמב"ם תו"מ פ"י ה"ה. וראה גם גל' ירחון האוצר חו' ח ע' קסח). [בערבית שאין הש"צ חוזר התפלה, בשמיני עצרת אינו חוזר, אבל ביום טוב שני, בשמחת תורה, חוזר. אם ידע בשעת מעשה שהוא שמחת תורה ונכשל בלשונו ואמר "חג הסוכות", אינו חוזר. בכל הנ"ל, במסופק מה אמר, אינו חוזר].

60) טעה והתחיל ברכות אמצעיות של חול, אם נזכר באמצע ברכה (בין שנזכר בברכה ראשונה של אמצעיות של חול שהיא אתה חונן, ובין שנזכר בשאר ברכות אמצעיות של חול) צריך לגמור כל אותה ברכה ואח"כ מתחיל ברכה אמצעית של יום טוב. טעה והתפלל כל התפלה של חול ולא הזכיר כלל ענין קדושת היום בתפלתו (יעלה ויבוא וכדומה) לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולהתפלל תפלה של חג, אבל אם הזכיר של חג בתוך שמונה-עשרה אי"פ שלא קבע לחג ברכה בפני עצמה יצא ידי חובתו. ואם נזכר קודם שאמר "מודים", אחר שסיים ברכת "המחזיר שכינתו לציון" אומר יעלה ויבוא קודם מודים ויצא. אם התחיל כבר "מודים", אם נזכר לפני שאמר "היו לרצון" השני, חוזר ל"אתה בחרתנו". ואם אמר כבר "היו לרצון" השני והסיח דעתו מלומר תחנונים, חוזר לראש התפילה של יום טוב.

טעה והתפלל של שבת לא יצא ידי חובתו. ואם נזכר באמצע ברכה אמצעית, פוסק מיד ומתחיל של יום טוב [וא"צ לחזור לראש התפלה, אף שה"ז שקר מוחלט. ראה תהל"ד סרס"ט סק"ט ואילך. ואכ"מ]. נזכר לאחר מכן, אם נזכר לפני שאמר "היו לרצון" השני, חוזר ל"אתה בחרתנו". ואם אמר כבר "היו לרצון" השני והסיח דעתו מלומר תחנונים, חוזר לראש התפילה של יום טוב.

אמר יעלה ויבא וטעה והמשיך כנוסח ברכת המזון ואמר "ובנה ירושלים", יחזור ויאמר "ותחזינה עינינו". אם נזכר אחר שאמר שם השם בחתימת הברכה ועדיין לא אמר "בונה ברחמי", יסיים ויאמר "המחזיר שכינתו לציון" יצא. ואם סיים "בונה ברחמי" חוזר לרצה. (ראה קצוה"ש סמ"ז סי"ב. לקט הקמח החדש סי' קכ סק"ב (השני). חשוקי חמד בכורות נ, א בארוכה).

61) הוראת כ"ק אד"ש כמ"פ.

– הן בלילה והן ביום. ואין מברכים על ישיבתה⁶².

בכ"מ בשיחות, שבשמיני עצרת פועלים ע"י הישיבה בסוכה, שמהסוכה עושים בית, ומעין לעתיד לבוא⁶³.

אין לאכול בלילה עד שחשיכה (כיון שאין מברכים "לישב בסוכה").

סדר הקידוש: אתקינו סעודתא (ליו"ט), בורא פרי הגפן, מקדש ישראל והזמנים (ואין מברכים לישב בסוכה), שהחיינו⁶⁴ (לפי שהוא רגל בפני עצמו).

טעה בקידוש ואמר "את יום חג הסוכות הזה" – ראה לעיל בתפלת ערבית.

אשה המקדשת ובירכה שהחיינו בהדלקת נרות לא תברך שוב.

בכמה שיחות נזכר שבשמיני עצרת הוא האושפיז של שלמה המלך (ע"פ הזהר) ואדמו"ר מהוריי"צ נ"ע. ובכ"מ ששמע"צ שייך ליוסף הצדיק⁶⁵. ועוד נאמר בשיחות קודש, שהיום האושפיזין אינם אושפיזין אלא בעלי הבית. ובר"ד בעת הסעודות ליל שמע"צ תש"ל: "איר קענט זיי אלע אויסרעכענען, זיי זיינען פיינע בעלי בתים" ..

הקפות: מנהג ותיקין [ותיקון] הוא לעשות יום שמיני עצרת גם כן כמו בשמחת תורה ולהקיף בליל שמיני עצרת שבע הקפות עם הספרים סביב התיבה בשמחה גדולה ולרקד לפנייהם ולרנן ולסבב עמהם בשמחה רבה. וגם כי עשה כן בבית הכנסת שלו אם הולך לבית הכנסת אחר שלא גמרו ירנן וישמח גם כן עמהם.

מנהגן של ישראל, אשר תורה הוא, לשמוח בשמחה זו (דשמע"צ ושמח"ת) יותר משמחת בית השואבה, ויותר משמחת יו"ט סתם.

בסה"ש תש"ד⁶⁶: איצטער, אז מען וועט גיין צו הקפות, וואס יעדער איד האלט דאך די עץ חיים'ס פון תורה. די ספר תורה קען דאך ניט ארומגיין ארום בימה, ווערט ער די רגלים פון תורה, וואס דאס איז דאך דער אופן שבועה היותר גדולה בנקיטת חפצא. די תורה איז חפצו של הקב"ה כמאמר וחפצי בה. און דאס איז דער נקיטת חפצא, אז מען גיט זיך איבער צו דער עבודה במסירת נפש.

בסה"ש תש"ה⁶⁷: בשעת הקפות מיט די ספרי תורה דארף יעדערער אויף זיך מקבל זיין דעם ענין פון מס"ג בפועל פאר תורה. . אז מען נעמט די ס"ת איז – אותי אתם לוקחים. א קאפ און א הארץ האבן ניט אלע, אבער פיס האבן אלע. שמחת תורה זיינען אלע אידן גלייך

62 ובמק"א בזה"ל: במג"א (ועוד) מביא כמה מנהגים בזה. אבל לנו הוראת נשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר שבשמע"צ אוכלים ושותים בסוכה הן בלילה והן ביום. ועד – שהמהדרים שגם מים אין שותין חוץ לסוכה, מהדרים בזה גם בשמע"צ.

63 ראה גם ר"ד בעת הסעודות ליל שמע"צ תש"ל.

64 שכח להבדיל במוצאי שבת ונזכר הלילה, ישמע קידוש מאחרים, ולא יטעום פרוסת המוציא עד שיבדיל על הכוס – בנוסח המבדיל בין קודש לחול – וישתה, ואח"כ יברך המוציא ויאכל (ע"פ שו"ע אדה"ז סרצ"ט סי"ב). וראה מג"א שם סק"ט. אדה"ז שם סי"א. וראה גם אצלנו בקונטרס באתרא דרב חו' ג' הע' 1-40).

65 וראה שיחת ליל שמע"צ תשד"מ.

66 ע' 36.

67 ע' 56.

ניטא דא קיין חילוקים, איז דערפאר בשעת הקפות זאל יעדערער אין זינען האבן אויף דעם ענין פון מס"נ בפועל פאר תורה. און דאס איז שמחת תורה, אז די תורה זאל זיך מיט אונז משמח זיין.

ושם⁶⁸: הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק האט אמאל געפרעגט זיין פאטער הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק מוהר"ש: וואס איז דער ענין פון הקפות? האט ער אים געענטפערט: הקפות איז, וואס מען בעט זיך ביים טאטן - אבינו שבשמים - מיט בלוטיקע טרערן, היתה לי דמעתי לחם, האב רחמנות ושבור עול הגוים מעל צוארנו. גויים מיינט דאס דעם גוף און דער נפש הבהמית. מען טאנצט מיט דער ס"ת בשמחה, מיט א אפענע קאפ און א אפענע הארץ, אבער בפנימי פנימיות גיסט זיך בלוטיקע טרערן.

אומרים י"ז (בגימטריא "טוב") פסוקי אתה הראת שבסידור, ג' פעמים [בהפסק ניגון שמחה בין הפעמים]. וממשיכים: אב הרחמים וגו' כי בך וכו'. וכמה פעמים הורה כ"ק אד"ש להוסיף פסוקים שונים. בשנים האחרונות, מנהג חב"ד שמוסיפים הפסוק והי' זרעך וגו' ג"פ [בליל ויום שמחת תורה⁶⁹].

מבואר בדא"ח בכ"מ, שפסוקי אתה הראת הם "טעמים על השמחה" ("כמו פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות" שאומרים בר"ה בתור טעמים וראיות מן התורה לעניני ר"ה). ובהתוועדות ליל שמחת תורה תנש"א נתבאר, שנוסף לכך שפסוקים אלה הם טעמים וראיות מן התורה בנוגע לעניני ההקפות, יש באמירת הפסוקים גם ענין התפלה, שעל ידה פועלים שהענינים שאודותם מדובר בפסוקים אלה נעשים בפועל ובגלוי גם במציאות, עיי"ש. בהתוועדויות שבשנים האחרונות בליל שמחת תורה⁷⁰ נתבארו י"ז הפסוקים ע"ד הרמז וע"פ פנימיות הענינים [נלקטו בספר לקוטי שיחות מועדים שמיני עצרת. ובספר שערי המועדים שמיני עצרת]. וראה בשיחת ליל שמח"ת תש"ז: באמת האט מען געדארפט אפטייטשן אלע פסוקים (פון אתה הראת) נאר איך פארלאז זיך אויף חסידים, אז זיי ווייסן. אה ווייסען זיי! הלואי זאלן זיי מקיים זיין וויפיל זיי ווייסן.

מנהג חב"ד⁷¹ שאמירת הפסוקים קודם ההקפות היא ג' פעמים, וכיון שעורכים הקפות ג' פעמים (בליל שמע"צ בליל ויום שמח"ת) אומרים פסוקי אתה הראת ג' פעמים ג' פעמים - "בתלת זימני הוי חזקה", שבזה מודגש שאמירת הפסוקים כדי לפעול ההמשכה והגילוי במציאות העולם היא באופן של תוקף וחוזק⁷².

בשיחת ליל שמח"ת תש"נ⁷³ נזכר (בהמשך לביאור י"ז פסוקי אתה הראת): "ומסיימים" אב הרחמים הטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים, כי כך לבד בטחנו מלך א-ל רם ונשא אדון עולמים". וע"פ מנהג חב"ד בשנים האחרונות מוסיפים לאח"ז הפסוק

(68) ע' 57.

(69) ובשנת תש"נ ותשנ"ב - גם בליל שמיני עצרת.

(70) ראה בפרטיות שיחות ליל שמח"ת תש"נ-נ"ב. ובכ"מ בשיחות רבותינו נשיאינו - ביאור חלק מהפסוקים עכ"פ.

(71) כ"ה הלשון בשיחת ליל שמח"ת תשנ"ב. וראה ג"כ בשיחת שבת בראשית (ב) תשכ"ז.

(72) התוועדות ליל שמח"ת תנש"א.

(73) סה"ש תש"נ ע' 60.

"והי' זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך" – שכל ענינים אלו נעשים באופן של פריצת גדר, ועד שנמשך ונפעל גם ב"כל משפחות האדמה".

ועד"ז נאמר בשיחת ליל שמח"ת תשנ"ב: ומוסיפים התפלה "אב הרחמים הטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים כי בך לבד בטחנו א-ל מלך רם ונשא אדון עולמים". וע"פ מנהג חב"ד מוסיפים ומסיימים [וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בניגון דאמירת פסוקי אתה הראת, וכל הקהל אחריו, ג"פ]: "והי' זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך".

אחר כך מוציאים כל הספרי תורות שבהיכל ומסבבין המגדל ז' פעמים ואומרים אנא וכו'⁷⁴ ועוד מזמורים כפי המנהג [וכנדפס בסידור].

הלכתא למשיחא: בשיחת ליל שמחת תורה תשמ"ט נזכר שילכו להקפות ביחד עם כל האושפיזין ומשיח צדקנו בראשם, ואז ישאלו את משיח צדקנו האם לערוך שבע הקפות או עשר הקפות...

בהקפה א' וז' – מכבדים כ"ק אד"ש בהקפה.

להקפות בשמע"צ ושמח"ת בשנת האבילות – גייט מען ניט אליין נאר נאך מיט איימיצען [= האבלים לא הולכים לבד להקפות אלא רק עם ליווי].

הש"צ מכריז אחר כל הקפה "עד כאן הקפה א'", "הקפה ב'", וכו'. (ונת' בשם אדה"ז⁷⁵ שהכוונה עד כאן ותו לא (שלא יוכלו החיצונים לקבל עוד יניקה). רבותינו נשיאנו⁷⁶ דייקו שיכריזו כן, לפי שכל עוד שלא הכריזו נמשכת ההקפה, שהיא בל"ג, וצריך להמשיכה בענינים של הגבלה).

מחזירים ספרי התורה להיכל בסיום כל הקפה.

בספר השיחות תש"ד⁷⁷ ביאור "עוזר דלים". ושם: דערפאר דארף מען נאך דעם ווארט עוזר זיך אפשטעלן, מאכן א הפסק, און דערנאך זאגען דלים. און צו די מדרי' פון עוזר דלים קומט מען צו דורך טאנצען שמע"צ און שמחת תורה, אבער דער טאנץ דארף זיין מיט אן אמת, אזוי אז די תורה זאל זיך מיט אים משמח זיין.

עלינו אחרי סיום ההקפות. קדיש יתום.

משקה: כבר פורסם כמה פעמים קול קורא מהבד"צ להזכיר ולהזהיר בנידון שמירה וקיום מלא של התקנה הידועה שלא לשתות משקה יתר על המידה, בעיקר לאלו שלפני גיל ארבעים, ובפרט לבחורים, אף שגם אלו שאחרי גיל ארבעים צריכים למעט בשתיית משקה⁷⁸. ושעל המשפיעים מוטלת האחריות לחזור ולהודיע כל הפרטים בזה ע"פ

(74) ביאור נוסח כל ז' ההקפות – בשיחת יום שמע"צ תש"ד לתלמידי הישיבה – נדפס בקונטרס הקפות תש"ד. וש"נ.

(75) בשעה"כ פמ"ה סק"ו.

(76) ראה שיחת ליל שמח"ת תשל"ה.

(77) ע' 31.

(78) שיחת ש"פ שמיני תשכ"ג.

המתבאר בשיחות קודש, ושהתקנה בתוקפה גם בשמחת-תורה⁷⁹ ושהאחריות בזה לא רק שמוטלת על כל אחד ואחד לעצמו, אלא שעליו גם לשמור על השני שלא ישתה יותר מהמידה⁸⁰.

סעודת יום טוב: אין טובלין פרוסת המוציא בדבש.

בלקוטי דבורים⁸¹: שמיני עצרת און שמחת תורה דארפמען ניט קיין דבש וויילע אלץ איו שוין מוכן למעלה, אך כשיש דבש על השולחן טובלים גם בדבש.

בברכת המזון: יעלה ויבוא. דין השוכח, ראה בהערה⁸².

הרחמן ליו"ט ואין אומרים הרחמן לסוכות.

ע"ד לימוד שו"ע חושן משפט בשמיני עצרת וההוראה מזה – ראה שיחת יום שמח"ת תשכ"ו. ושם: וואס זאל מען אבער טאן אויב בשמע"צ האט מען נישט געלערענט קיין חו"מ, ועכשיו טוען שאינו רוצה גם לשמוח הרי טענה זו בא מהלעו"ז וכפתגם ר"ג טשערנאבלער כמסופר בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז בשמע"צ האט ער געקוקט אין פייפער אדער געגאנגען שפאצירן, אדער געטרונקן זיסע טיי און פארביסען מיט א שטיקעלע מזונות, האט אים דער נפה"ב געלאזט צורוה, בשעת אבער ער קומט טאנצען, טענה'ט ער, היות אז ער איז א ליובאוויטשער חסיד, איז וויבאלד ער האט נישט געלערענט איז לכה"פ טאנץ נישט. האט ער צוויי ברירות, אדער עם אויך אריינשלאפען אין טאנץ, אדער אוועקגיין... און אך און וויי צו אזא מעמד ומצב. אלא מה יהי', ישתה וישכח רישו. נעמט אן הגבלות און קריכט ארויס מיט מיר צוזאמען פון די ענינים וואו מ'דארף נישט זיין, ביז אז אפילו פרסה לא תשאר שמה.

השמחה דשמע"צ מכוסה בקבלת עול – ראה בהערה⁸³.

בשיחת ליל שמע"צ בהקפות תש"ד⁸⁴: שמע"צ פלעגט מען אין ליובאוויטש זוכען פון וואס צו לאכען. עס האט פאסירט אז איינער האט געזאגט דעם פסוק – פון אתה הראת – ואמרו הושיענו זייער ערנסט, האט הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק געזאגט: וואס אזוי די ערנסקייט? שמח"ת איז אן אנדער ענין.

79 ראה שיחת י"ב תמוז תשכ"ה.

80 כמבואר בשיחת ש"פ נח תשכ"ז ובשיחת ש"פ בלק תשד"מ.

81 ע' ת.

82 השוכח "יעלה ויבוא" ביו"ט (משא"כ בחול המועד) ונזכר קודם שאמר "השם" בחתימת ברכת "בונה ברחמיו ירושלים" חוזר ל"יעלה ויבוא". אם אמר כבר "השם" חותם הברכה. ואחר כך אומר (כנוסח שבסידור) "בא"י אמ"ה אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה את יום שמיני עצרת החג הזה בא"י מקדש ישראל והזמנים". אבל אם נזכר אחרי התחלת ברכת "הטוב והמטיב", אפילו לא אמר רק תיבת "ברוך", חוזר ומברך ברכת המזון.

אמר יעלה ויבא וטעה והמשיך כנוסח התפלה ואמר "ותחזינה עינינו", יחזור ויאמר "ובנה ירושלים" (כבשח באמצע ברכת המזון שחוזר למקום שפסק. ועד"ז כתב בקצוה"ש סמ"ז סקכ"ה מטעם אחר). ואם נזכר אחר שאמר שם השם בחתימת הברכה ועדיין לא אמר "המחזיר שכינתו", מסיים "למדני חקיך" וחוזר ל"ובנה ירושלים". ואם סיים ואמר "בונה ברחמיו ירושלים" יצא.

83 ראה בארוכה בשיחת שמח"ת תרס"ד. וראה ג"כ ספר השיחות תש"ב ע' 6 שזהו ע"י התורה המחברת ב' הפכים. ובר"ד בעת הסעודות יום א' דחגה"ס תשכ"ט, שמצד מדריגת עבד נאמן בכח הקבלת עול לפעול גם ענין התענוג והשמחה.

84 ספר השיחות ע' 30.

יום שני, יום שמיני עצרת

סוף זמן קריאת שמע בשעה: 9:46.

שחרית לשלש רגלים.

באם שמע הכרזת משיב הרוח ומוריד הגשם קודם שהתפלל שחרית – **אם אין מתפלל במנין אחר**, יאמר גם בשחרית משיב הרוח ומוריד הגשם.

לפעמים היו מדייקים לגמור שחרית – בשמיני עצרת – קודם חצות היום.

מצות עשה מדברי סופרים לגמור ההלל – הלל שלם – כל שמונת ימי החג (ואין אומרים הושענות). קדיש תתקבל. שיר של יום.

י"ג מדות פ"א ורבש"ע בעת פתיחת הארון לקריאת התורה. מוציאין שני ספרי תורה וקורין חמשה גברי בפרשת עשר תעשר⁸⁵. מניח ס"ת השני⁸⁶. חצי קדיש. הגבהה וגלילה לס"ת הראשון. בס"ת השני, קוראים מפטיר בפרשת פנחס ביום השמיני. הפטרה: ויהי ככלות – ולישראל עמו. [בסדר ההפטרות – חב"ד נוסף עוד פסוק בטעות].

הזכרת נשמות. [וגם יחיד שלא הלך לביהכ"נ אומר יזכור בביתו ביחידות]. אב הרחמים.

"אב הרחמים" – אם יאמרו גם אלו שאין מזכירים נשמות – איז ווי זיי ווילען. דאס איז הזכרת נשמות פון א כלל, ולכן אין אומרים ביום שאין אומרים תחנון. אבל ביום שמזכירים נשמות פרטיות – גם זה יוכלו לומר.

אשרי. יהללו. חצי קדיש. אין הצבור רשאים להתחיל לומר משיב הרוח ומוריד הגשם עד שישמעו מפי הש"ץ, ונוהגין שהשמש מכריז קודם התפלה. ולפיכך לא די כשיכריז משיב הרוח לבד אלא יאמר גם כן מוריד הגשם.

מוסף לשלש רגלים.

אסור להקדים תפלת מוסף של שמיני עצרת לתפלת הצבור אפילו בביתו לפי שאסור להזכיר הגשם עד שיכריזו בצבור.

מתחילין להזכיר הגשם בברכה שניה בתפלת מוסף של שמיני עצרת⁸⁷. והזכרה זו היא ריצוי שאלה שטרם שישאלו הגשמים בעונתם כשיגיע זמן השאלה מרצין לפניו בהזכרת גבורותיו שמוריד גשמים. וקבעו הזכרה זו בברכת מחיה המתים מפני שהגשמים הם שקולים כתחיית המתים, שכשם שתחיית המתים חיים לעולם כך הגשמים חיים לעולם.

(85) גם כשחל בחול, מפני שאז הוא זמן מעשרות.

(86) כי אין מסלקין הראשון עד שכבר הניחו השני על השולחן שלא יסיחו דעתן מן המצוות. (87) שבחג נידונים על המים, אלא לפי שהגשמים הם סימן קללה בחג הסוכות שאי אפשר לישב בסוכה בשעת הגשם, אין מזכירין הגשם עד עבור ז' ימי ישיבה בסוכה. ובתפלת ערבית אין כל העם בבית הכנסת נמצא זה מזכיר וזה אינו מזכיר ויעשו אגודות אגודות. ואין מזכירין בשחרית לפי שאסור להזכיר הגשם עד שיכריז הש"ץ או השמש בקול רם מוריד הגשם קודם התפלה. ובשחרית אי אפשר להכריז מפני שצריך לסמוך גאולה לתפלה.

השייכות דהזכרת גשמים ל"שמיני עצרת" – מבואר בדא"ח בכ"מ⁸⁸, שענין "שמיני עצרת", "עצרת" מלשון קליטה, שהאורות הנעלים שנמשכו בחג הסוכות "נקלטים" ב"שמיני עצרת" ו"נעצרים" בתוכו בפנימיות. וזהו ענין "מוריד הגשם", המשכת הטיפה ו"קליטת" הזרע.

אם לא אמר מוריד הגשם, אם הזכיר טל (אפילו לא סיים הברכה) אין מחזירין אותו⁸⁹. ואם מסופק אם הזכיר טל, תולים שמסתמא אמר "מוריד הטל" כהרגל לשונו.

פסוקי מוסף: ביום השמיני. ואח"כ ומנחתם ונסכייהם. דין הטועה בתפלת מוסף – ראה בהערה⁹⁰.

(88) ע"פ כתהאריז"ל.

(89) הטעם: שאף שהטל אינו נעצר, מכל מקום שבח הוא להקב"ה בהזכרתו כמו בהזכרת הגשם, שכשם שהגשמים חיים לעולם כך הטל הוא חיים לעולם, שעל ידי כך מתברכת התבואה (ובכמה מקומות קראו חכמים להטל טל תחיה, משא"כ הרוח שאף שאי אפשר לעולם בלא רוחות, אינו נקרא חיים לעולם כמו גשם וטל. לכך מזכירין הטל כל ימות החמה, כדי שאם ישכחו לומר מוריד הגשם בימות הגשמים, חזקה שאמרו מוריד הטל כמו שהם רגילים בימות החמה ואין מחזירין אותו).

(90) שכח ולא אמר פסוקי מוסף, ונזכר בטרם שאמר שם השם בחתימת "מקדש ישראל והזמנים", יחזור ויאמר כתיקונו. נזכר לאחר שחתם בשם השם, לא יחזור.

החליף פסוקי יום אחד בחבירו, ונזכר בטרם שאמר שם השם בחתימת "מקדש ישראל והזמנים", יחזור ויאמר כתיקונו. נזכר לאחר שחתם בשם השם, נחלקו בזה הפוסקים, ודעת האחרונים שאינו יוצא נזכרה בפשטות (ובסתמא) בשיחת ש"פ נצו"י תשמ"ז (בלתי מוגה).

ושם, שאף שבלא הזכיר פסוקי קרבנות בכלל יצא – במזכיר קרבן אחר קלקל וגרע טפי. וע"ד הדין שבהתחיל לומר פסוקים צריך לומר כולם. וכש"כ בשינה וקילקל. ועד"ז כתבו כמה אחרונים (דלקמן). וראה אצלנו בקובץ "באתרא דרב" (מהדו"ב) גליון ג' הע' 26 בכיו"ב. וש"ג. [ויל' דוגמא: אמירת "מוסף" ולא "מוספי" ביום א' דר"ה שחוזר – ראה הגהות רעק"א סתקצ"א סק"ג. מט"א ס"ה. שע"ת שם בשם הלק"ט. אבל במשנ"ב בשעה"צ סק"ו שחוזר רק בלא סיים הברכה. ובדה"ח סי' קנא ס"ב, שאינו חוזר כיון שאומר "מלבד עולת החדש" ואומר ג"כ "ושני שעירים". ועד"ז, במוסף שבת ר"ח והזכיר של שבת ולא של ר"ח (או בשבת חוה"מ – של שבת ולא של יו"ט), דלא סגי במש"א ונעשה לפניך קרבנות וכו', שכיון שפירט פסוקי שבת ולא ר"ח גרע – ראה שו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' קס. וראה מה שכתבנו בענין זה בלוח יומי לחנוכה תשע"ז (יום שבת ר"ח). אבל ראה בשו"ת אג"מ או"ח ח"ד סכ"א סק"ג מש"כ לחלק. ושם, אפי' הזכיר של שבת בהברכה. אבל, נ' פשוט שאם אמר "ואת מוספי יום השבת" ולא אמר פסוקי שבת, דיצא. וכ"מ מסתימת האחרונים].

אמנם, דעת רוב הפוסקים שלא יחזור (וכמה מהם כתבו להדיא דל"ג ממי שלא הזכיר פסוקי מוספין כלל) – ראה בכור"י סתרו"ט סק"א. חיי"א כלל כח סט"ז. משנ"ב סי' קח סקל"ח. סתפ"ח סקי"ג. ועוד. וכ"פ בשו"ת חבלים בניעימים ח"ב המאסף לחאו"ח סקי"ג. מנח"י ח"ח סמ"ט. שבה"ל ח"ד סס"ג. ח"י או"ח סי"ז שאלה ט (עיי"ש החילוק מקריה"ת שבקרא קרבנות אחרים לא יצא. ועצ"ב. וראה בשו"ת שו"מ שתיטאה סכ"ב דאזיל בתר איפכא).

אבל ראה עולת שמואל סי' קג. שו"מ רביעאה ח"ב סי' קח (לחזור כיון שהזכיר מאורע שלא בזמנו. וס"ל דמ"ד דל"ה הפסק הוא רק בתפלת תשלומין. וילה"ע, שלרוה"פ גם בתפלה עיקרית שייך לומר הכי, ולמעשה מתפלל נדבה. אמנם, ביו"ט ל"ש להתפלל נדבה. וראה להלן לענין הזכרת שקר גמור). פת"ש לסי' תרסג (שבסוכות שקרבנות מעכבים זא"ז חוזר. וראה הנסמן שם. ובשו"ת שבה"ל ח"ד שם העיר מפסק הרמב"ם (תו"מ פ"ח ה"ב) שמוספין אין מעכבין זא"ז. וכבר הקשו (ראה מנ"ח מ' שכ) שד' הרמב"ם הם נגד פשוטות הגמ' (מנחות מד, ב) לחלק בין סוכות לשאר המועדים. ובשו"ת מנח"י העיר לנכון מחיי"א כלל כח בנשמ"א סק"א שבמצאו עוד באמצע היום חייבים להקריב, וא"כ ה"נ בתפלה, עיי"ש מש"כ). הנסמן בארחות חיים סתרו"ט סק"א. דע"ת שם (נוטה שיחזור גם בגרע ממספר הקרבנות). משמרת שלום קוידנינו בהדרת שלום הוספה לסמ"ג. שו"ת עמק התשובה ח"א ס"ב. ח"ו סי' רל. תשוה"נ ח"א סשפ"ח. בצה"ח ח"ב סס"ח. רבבות אפרים ח"ו סשד"מ. שו"ת להורות נתן ח"ח סכ"ז (רק כשהוסיף במספר הקרבנות).

וקצת ראי' (ראה עד"ז בשו"ת רבבות אפרים שם) ממה שבספרד ל"א פסוקי מוספין דילמא אתי למיטעי, ועדיפא להו לבטל לכתחילה מנהג קריאת הפוסקים, אף שיוצא רק בדיעבד (וי"א שגם

בחזרת הש"צ: תפלת גשם – אף ברי וכו'.

ברכת כהנים. כשואמרים תיבת יברכך – המתברך ראשו באמצע. ה' – מיסב ראשו לימינו, שהיא שמאל המברך. וישמרך – באמצע. יאר – לשמאלו שהיא ימין המברך וכו'. שלום – ראשו באמצע. אמירת רבש"ע – בשעה שהכהנים מנגנים דוקא, אבל כשואמרים התיבות צריך לשמוע. כשמנגנים ל"וישם" אומרים רבש"ע... הצדיק. כשמנגנים לתיבת "לך" ואם... אלישע. ל"שלום" וכשם... לטובה. כשואמרים "שלום" – אומרים "ותשמרני ותחנני ותרצני". אדיר במרום אומרים אחר עניית אמן כשעדיין הטלית על פניו.

אין כאלקינו. עלינו. תהלים. שש זכירות.

קידוש: אתקינו סעודתא (ליו"ט), אלה מועדי. בפה"ג. אין מברכין לישיב בסוכה.

לא בירך שהחיינו בליל הראשון ונזכר למחר אומר בשעה שנזכר אפילו שלא על הכוס.

האנשים אין יוצאים ידי חובת שמחת יו"ט אלא ב[רביעית] יין. אך אפשר לצאת ידי חובה בשתיית הרביעית מכוס הקידוש. והקטנים נותן להם קליות ואגוזים.

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע שותה רביעית יין בכל סעודה.

מצות עונג יו"ט: צריך לקבוע כל סעודה על היין, דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו אם ידו משגת וירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו.

ביום טוב האחרון של חג [בשמיני עצרת] דרך בני ישראל להרבות בסעודה, ומרבים בשמחה, באכילת בשר⁹¹.

ברכת המזון כבלילה.

הלכתא למשיחא: בבית המקדש מקריבים היום פר אחד, איל אחד, 7 כבשים וכולם עולות. ושעיר לחטאת.

בדיעבד ל"י, ולכא"ז צ"ל הטעם שבטעה גם בדיעבד לא יצא. אבל בשו"ע אדה"ז סי' תקצא ס"ה הוסיף: ותתבלבל תפלתם. ומ' שבזה שיש חשש טעות לחוד לא סגי לבטל קריאת הפסוקים. ולכאורה בשמע"צ גרע טפי, שהוא רגל בפ"ע, במוסף שבו. וראה בשו"ת שו"מ שתיארה שם שכ' כן להדיא, ומטעם אחר. [אלא, שלפ"ז בהזכיר של סוכות גרע טפי מהזכרת של יו"ט אחר. וכמה מן הדוחק בדבר. אלא, שבאמת מסתבר שה"ה בכל שאר יו"ט כשהחליף פסוקי יו"ט אחד בחבירו, והזכיר שם חג אחר להדיא בפסוקי הקרבנות ("פסח לה", וביום הבכורים", וכדומה), דלא יצא, כמו בהזכיר יו"ט אחר בתפלתו. (ולהעיר משו"ע אדה"ז סתפ"ז ס"ב). ואין לומר שכיון שהזכיר במקומו, לא איכפת לו, ועכ"פ ה"ז כמזכיר מאורע שלא בזמנו – שה"ז שקר גמור, דלדידן בזה לכו"ע חוזר (ואכ"מ). אבל, לכא"ו נראה שגם באינו מזכיר שם חג אחר, כ"א יום אחר מימי החג, או תאריך אחר בחודש, ה"ז שקר. ומדוע לחלק בכ"ז. ויתירה מזו, מסתבר שגם הזכרת קרבנות אחרים ה"ז שקר, שאומר "ואת מוספי יום חג פלוני נעשה ונקריב וכו' כאמור, ומסיים בענין אחר. והדרינן לסברא קמייטא. וראה בעיקרי הד"ט או"ח סי"א. ובשו"ת מנח"י שם בסו"ד ר"ל דל"ה שקר כיון שהיא טעות דמוכח. וצ"ב. וראה גם בשו"ת משנה"ה ח"ז סע"ג באו"א. ועד"ז בשו"ת שרה"מ ח"ג סוסי' לא. ועצ"ע בכ"ז].

טעה והתחיל ברכות אמצעיות של חול או של שבת, צריך לפסוק באמצע הברכה שנזכר בה ולהתחיל ברכה אמצעית של תפלת מוסף של יום טוב.

91) שבוים זה אי אפשר בלא בשר והכל קונים, מפני שרגל לעצמו הוא וחיבי עליהן – ולכן, העמידו חכמים דבריהם על דין תורה בערב יום טוב שהמעות קונות (וא"צ משיכה). והמוכר בהמה לחבירו בערב יו"ט צריך להודיעו אמה או בתה מכרתי לשחוט.

(קרבנות שמע"צ והענין בזה - נת' בכ"מ בדא"ח).

שמו"ת: אמירת פרשת ברכה שנים מקרא ואחד תרגום, היום, בערב שמחת תורה. [וטעם הדבר בפשטות: קריאת הפרשה שמו"ת, זמנה - בערב שבת, כלומר, "ערב" קריאת הפרשה בציבור. ובנוגע לפ' ברכה - מכיון שזמן קריאתה בציבור הוא ביום שמח"ת, הרי זמן קריאתה ביחיד שמו"ת הוא - בערב שמח"ת, כלומר, ביום שמע"צ⁹²].

יש להימנע מלקבוע סעודה משעה עשירית ולמעלה (3:41 לערך), בכדי שיוכל לאכול סעודת יום טוב שני לתיאבון. [ואם שכח או עבר ולא אכל סעודת יום טוב קודם שעה עשירית, יאכלנה אחר כך].

במנחה: תפלה לשלש רגלים.

יש שנהגו כשהיו יוצאים מן הסוכה היו אומרים יהי רצון שנזכה לישב בסוכה של לויתן. ומנהג חב"ד שבשמיני עצרת לפנות ערב⁹³ נכנסים לסוכה (ואוכלים או שותים דבר מה) "צו געזעגענען זיך"⁹⁴ [כמובן, ללא ברכת לישב בסוכה] אבל אין אומרים ה"יהי רצון" ביציאה מן הסוכה.

תהלוכה: בספר השיחות ה'תנש"א מובא: נהוג מכו"כ שנים שבי"ט הולכים לבקר בנ"י שבבתי-כנסיות ובתי מדרשות בכו"כ שכוונות, כדי להוסיף בשמחת החג (ע"י ההתאחדות עם רבים מבנ"י שבשאר שכוונות), ובפרט ע"י אמירת דברי תורה ("פיקודי ה' ישרים משמחי לב"), נגלה דתורה ופנימיות התורה. ובמק"א⁹⁵: הונהג בשנים האחרונות, אשר להקפות דשמח"ת תורה, הולכים בחורים ואברכים, להבתי כנסיות, בכדי להוסיף (בזה שהם פנים חדשות) שמחה בבתי כנסיות [ועיי"ש בפנים]. ובאגרות קודש: היישר כח המגיע לבחורים הנ"ל (שהגיעו לתהלוכה) עוד יותר מכפי ההשערה, כי קשור הי' אצלם ביקור זה בקבלת עול ביותר, באשר צריכים היו לעזוב את ההתועדות כאן בתוכי חסידי חב"ד ואנ"ש, ולילך למשך שעות אחדות לבתי הכנסיות ובתי מדרשים, ולא זו בלבד אלא לעשות את כל זה מתוך שמחה ועליצות לב.

גמר מלאכול בסוכה ביום השמיני, שאין דעתו לאכול עוד כלל, מוריד כליו מן המנחה קטנה (4:11) ולמעלה ומפנה אותה ממנה. אבל קודם לזה אין נראה שעושה כן לכבוד יו"ט. אבל לא יסדרם בבית משום איסור הכנה (כדלקמן).

אסור להכין שום דבר ביום טוב לצורך ליל יום טוב שני או יום שני של חג עד השעה 7:19. (ולדעת אדה"ז - גם ע"י נכרי⁹⁶). ולכן אין להביא

92) שיחת יום שמח"ת תש"מ.

93) ובישיחת שבת בראשית תנש"א: ברגעים האחרונים דשמע"צ.

94) ושקו"ט בטעם המנהג בשיחה הנ"ל.

95) לקו"ש חי"ט ע' 578.

96) ראה שו"ע אדה"ז סיי"ט סי"ח. ששכ"א ס"ו. סתנ"ה סי"ד. וראה בפמ"ג סתק"ג בא"א סק"א (נסתפקנו). דע"ת למהרש"ם סתמ"ד ס"א (מסתבר להקל). שו"ת לבושי מרדכי מהדו"ת או"ח סע"ו (אפשר דשרי וצל"ע כעת).

ולהעיר משו"ת נובי מהדו"ת סמ"ד ששבות דשבות במקום מצוה הותר רק בשבות קרובה ולא רחוקה. וכבר כתב כן בשו"ת תשב"ץ ח"ב סוסי' קצז. וכ"מ בט"ז סתנ"ה סק"ב - ראה מחה"ש

יין ביום טוב ראשון לצורך קידוש של ליל יום טוב שני. וכן אסור להעמיד השולחנות והספסלים מהסוכה בבית. אבל יכול להביאם לבית (לאחרי זמן מנחה קטנה) ולסדרם בלילה (באם הוא באופן שאין בו איסור הוצאה שלא לצורך היום). ואם צריך להם בביתו עתה, ביום טוב ראשון, מותר לסדרם גם כן. וכן מותר לסדרם אם כוונתו שלא יהא נראה ביתו כחורבה.

אין להוציא בשר וכדומה מהמקפיא ביום ראשון להפשיר עבור יום שני של חג. כשמבשלים עבור יום הראשון, יש לוודא שהמאכלים מוכנים וראויים לאכילה – ויש שהות לאוכלם – בו ביום לפני שקיעת החמה (6:37).

ליל שלישי, ליל שמחת תורה

בשיחת יום שמח"ת תש"ה⁹⁷: שמחת תורה זיינען תרעין פתיחין. עס זיינען אפן די שערי אורה שערי ברכה שערי הצלחה. אלע שערים זיינען אפן. און דאס נעמט מען מיט תורה".

בשיחת שבת בראשית תשמ"ו: כאשר נכנסתי פעם לכ"ק מו"ח אדמו"ר והצעתי להו"ל קונטרס של מאמרי חסידות לקראת שמח"ת⁹⁸ – נענה כ"ק מו"ח אדמו"ר, והשיב, כשבבת-שחוק על שפתי: ב"שמחת תורה" "וועט מען זיך אוועקזעצן" ללמוד מאמר חסידות!?... ואעפ"כ, כנוגע לפועל – "האב איך אויסגעפירט", וכ"ק מו"ח אדמו"ר נתן מאמר חסידות על מנת ללמדו בשמח"ת, ואכן היו כו"כ שלמדו את המאמר בשמח"ת! ואין לתמוה על כך שבתחילה היתה קס"ד באופן אחר וכו' – שכן גם אצל נשיא ישראל ישנם ענינים שנפעלים ע"י אתעדל"ת, אף שבתחילה היתה קס"ד באופן אחר. עיי"ש בהמשך השיחה.

בסה"ש תש"ט⁹⁹: שמחת תורה איז די עבודה פון קלאפן מיט די פיס און קלאפען מיט די הענט, און א גאנץ יאהר איז די עבודה קלאפן (ארבעטן) מיט'ן קאפ, ניט בלויז עפענען דעם מאמר, נאר אריינקלאפן דעם מאמר אין קאפ.

הדלקת הנרות אחרי השעה 7:19 (מאש הדלוקה לפני החג) בבית (ולא בסוכה).

סש"ז סק"ח. וראה א"ר סתרנ"ה סק"ג שראוי להחמיר (וצ"ע בא"ר סרע"ו סק"י). בכור"י שם. ערוה"ש שם ס"ג. וכ"פ בחי"א כלל קמח סי"ח. [ובדעת המג"א – ראה סתרנ"ה סק"א. סרנ"ב סק"כ בסופו. סרע"ו סק"ח. סתרנ"ה סק"ד (ואדה"ז שם סי"ב). ושם ההיתר משום שבות בביה"ש במקום מצוה]. סתקכ"ז סק"ג (ואדה"ז שם בקו"א סק"ד). מחה"ש ששל"א סק"ה בכוננת מג"א שם. תהל"ד סשכ"ה סק"ט בסופו בכוננת מג"א שם סק"א. וראה שו"ת רב פעלים ח"ד סי"א מש"כ ליישב. ועו"ל – ראה מהר"ם בריסק ח"ב סע"ד]. וראה שו"ת כת"ס או"ח סי' קטז. מנחת פתים יו"ד שש"כ. פמ"ג סתקמ"ד בא"א סק"ב. (וראה מנחת פתים שם. תורת חיים סופר או"ח סרמ"ד סק"ד ד"ה ולפמש"כ (י, ד)). וראה מילואים לשו"ת דברי רננה סכ"ו. והעיר שם מראבי"ה הל' עירובין ששצ"א (בראבי"ה השלם – ע' שלו). ולהעיר שבשו"ע אדה"ז סש"ז סי"ג השמיט מלת "בשבת". ושקו"ט בזה. ואכ"מ.

97) סה"ש תש"ה ע' 59. ונת' בארוכה בלקו"ש חי"ט ע' 380 ואילך. וראה גם שיחת ליל שמח"ת תשי"ב.

98) ובשיחת שמח"ת תש"ל, שהמדובר במאמר החלצו (שי"ל לקראת שמח"ת תש"ט, ליום מלאת יובל שנים לאמירת המאמר).

בהדלקת נרות שתי ברכות: ברכת להדליק נר של יום טוב, שהחיינו. יש מחמירים שלא להשתמש בנר של יום טוב כדי להדליק עמו נר אחר של חול או להדליק את הגז.

אסור לחמם נר ולדבוקו בפמוט גזירה שמא ימרח (שישפשפנו להחליקו על פני שטח הפמוט). גם אסור לחתוך שולי הנר בכדי שיוכל לתוקעו בנקב הפמוט, משום איסור מחתך. אבל מותר לתחוב נר בתוך הפמוט לצורך הדלקת נרות יום טוב, אף שהנר נשחק מעט ואין בזה משום מחתך.

אם הפמוט מלא בשיירי נרות, אף שמותר לנקות את הפמוט, ואין בזה משום תיקון כלי, וכן המשתמשים בנרונים בתוך כוסיות זכוכית, שמותר להם לנקות את הכוסית מדיסקית המתכת של הנרונים שנדבקה לתחתית כוסית-הזכוכית בכדי להניח במקומה נר חדש – מכל מקום, שיירי הנרות וכן הדיסקית שבנרונים, דינם כמוקצה ואסורים בטלטול¹⁰⁰. אבל, הפמוט אינו מוקצה מדין בסיס¹⁰¹. ולכן, יטלטל הפמוט עד מקום האשפה, וישליך השיירים באופן ששיירי הנר יפלו ישר לאשפה. במקום שהשיירים נדבוקו לפמוט ואי אפשר לנערם, וכן בנרונים, שהדיסקית נדבקה לתחתית הכוסית, ולא שייך להוציאם אלא ע"כלי – אין לנקותם ולגררם ע"י סכין, כיון שהסכין נעשה לו כיד ארוכה. אבל, יכול להוציאם ע"י דבר אחר בשינוי. ועדיף, להניח מעט שמן בכוסית **בערב יו"ט** [ומותר לעשות כן], שהדיסקית לא תידבק, ואז יכול ביום טוב לטלטל הכוסית כנ"ל עד מקום האשפה, וינער הכוסית באופן שהדיסקית תפול ישר לאשפה.

יש אומרים שבדיעבד יכול להשלים שנים מקרא ואחד תרגום [של שבתות השנה] עד שמחת תורה שאז משלימין כל הצבור את כל התורה וטוב לחוש לדבריהם שמי שעבר ולא השלים בזמנה יש לו להשלים עד שמחת תורה שנים מקרא ואחד תרגום.

יש למחות ביד מקצת ההמון הנוהגים ביום שמחת תורה להבעיר מיני נפט שקורין פולווי"ר דאף שהם מתכוונים לשמחת היום מכל מקום שמחה זו אינה שוה לכל נפש ואסור להבעיר בשבילה ביום טוב¹⁰².

מעריב כדאתמול. סדר הקידוש כדאתמול. אוכלים בבית ולא בסוכה. אם רוצה לאכול בסוכה בתשיעי, צריך לעשות בה היכר שהוא יושב בה שלא לשם מצות סוכה, שלא יהא נראה כמוסיף, ומה יעשה להכירא? מכניס בה קדרות וקערות וכיוצא בהם כדי להכיר שהיא פסולה ושכבר נגמרה מצותה. [ואין הכוונה שנפסלת בכך, אלא ר"ל שעושה בה היכר לפוסלה, שאינו יושב בה בתורת סוכת החג¹⁰³].

100) בזמנינו שאינם עומדים לתשמיש אחר. וגם בזמנם, כתב אדה"ז, שאף שמעיקר הדין אינם מוקצה, נכון לזהר שלא לטלטלם כי אם לצורך הרבה. וגם אין להתיר לטלטלם משום צורך אוכל נפש מכמה טעמים, ובפרט בזמנינו. ואכ"מ. ואולי י"ל דה"ז כגוף ש"ר. וראה קצוה"ש סקמ"ו סק"י. (101) מכמה טעמים. ואכ"מ.

102) וראה בשו"ע אדה"ז סתקי"ד סכ"א שהתירו גרם כיבוי לצורך מצוה. וראה גם שיחת יום שמח"ת תשכ"ו.

103) וראה בשיחת ליל שמח"ת תשי"ב, שמה"ט הורידו הסכך לפני החג (ע"פ הוראה).

בספר השיחות תש"ד¹⁰⁴: אחד מהמסובים הציע להעמיד מסביב השולחן שאחד מהם יאמר קידוש ויוציא את האחרים, ואמר כ"ק אדמו"ר [מוהרי"צ נ"ע]: דער "שהחיינו" וואס מען מאכט אין קידוש שמח"ת, איז דאס אויף תורה, און ביי תורה איז ניטא דער ענין פון מוציא זיין, והלואי שכל אחד יפקיע את עצמו. ונת' בארוכה בלקו"ש חי"ט ברכה-שמח"ת.

בסה"ש תרצ"ז¹⁰⁵: שמחת תורה מאכט מען א ברכה שהחיינו, די ברכה שהחיינו איז דאך ניט א ברכת התורה, די ברכה איז אויף דער שמחה מיט תורה, היינט שמחת תורה דארף מען מייקר זיין דעם זמן, אלע כ"ד שעות און אלע רגעים. מ'דארף מקבל זיין עול אז אין משך פון די שס"ה ימים פון יאר, לא יראה ולא ימצא א טאג אן תורה¹⁰⁶.

בסה"ש תש"ט¹⁰⁷: אויף דעם קידוש פון שמח"ת האבן מיר אמאל געהערט אז דאס איז לעילא מכל הפירושים, דער "ולעילא" פון נעילה (חסידים זאגען דאך ניט "לעילא ולעילא" – נאר בלויז צו נעילה) דערהערט זיך אין דעם קידוש פון שמח"ת. אזוי ביי קידוש איז דאך דא א מוציא און א יוצא, וואס דער מוציא דארף מכוין זיין מוציא זיין, און דער יוצא דארף מכוין זיין לצאת, דאס מיינט אז ביידע דארפען האבען דעת, אבער קידוש פון שמח"ת איז העכער דערפון, יעדער דארף נעמען דעם סידור און זאגען די ווערטער פון קידוש און מאכען שהחיינו אויף די תורה.

ובכמה שיחות נזכר שאע"פ שע"פ דין אין שאלה בדבר, מ"מ מצד החביבות שבדבר צריך כל אחד לקדש לעצמו. ולכן, בנוגע לפועל כשצריך להוציא ידי חובה יש לעשות כן. [ובשיחת ליל שמח"ת תשל"א: אעפ"כ דארף מען זיך רעכענען מיט די מציאות, אז עס זיינען דא אזוינע וואס ווייסן ניט פון דער שיחה, און מצד איזה סיבה שתהי' קען דאך זיין אז זיי וועלן טרינקען און זאגן לחיים אן קידוש, איז דערפאר, ניט קוקנדיק אויף דעם וואס די שיחה איז טאקע א שיחה, און מ'דארף איר זען פאלגן, פונדעסטוועגן וויבאלד די מציאות איז אזוי, זאל אימעצער מאכן איצטער קידוש, און האבן בדעה מוציא זיין די אלע וועלכע האבן נאך ניט געמאכט קידוש, עיי"ש¹⁰⁸.]

והעירני ח"א שהלשון בגמ' (סוכה מח, א. וכו"ה בשו"ע סתרס"ו) "ואם אין לו מקום להוריד את כליו ורוצה לאכול בה בתשיעי", ומשמע קצת שאין לאכול בסוכה אפי' ע"י היכר אלא כשאין לו מקום אחר לאכול, ומודגש גם במשנ"ב סק"ג (לענין שמע"צ בא"י). אבל לדידי פשוט כביעתא בכותחא כנ"ל. ובאמת, מפורש כן ברבינו מנוח (סוכה פ"ו ה"ד). וכן קיבלתי מאזמו"ר ז"ל שבטעם כל דהו מותר לישב בשמח"ת בסוכה, כיון ש"סוכתו עריבה עליו". ואף שלא נזכר בשאר פוסקים, וגם שצ"ב קצת ל' הגמ' – העיקר, שפשוט שאין להוציא דין מדיוק חדש שלא נז' בפוסקים וכו'. וכמפורש בכללי הפוסקים. ואדרבה, על המחמדש והמחמיר להביא ראי'. וגם מילתא בטעמא הוא, שבאם ניכר שאינו מכוון לשם סוכה, מאי איכפת לן שיכול לעשות באו"א. ובנוגע להדיוק – לפענ"ד אין הדיוק מוכרח, ושערי תי' לא ננעלו. ומהם: שלפי' הב"ח – באם מוריד כליו באמת אי"צ היכר נוסף. ועוד כמה פי' בדבר, ולדוגמא שרק באין לו מק"א התירו לו לפחות ולקלקל ביו"ט. ועוד כיו"ב. ואכ"מ עוד. ועכ"פ ברור מסתימת הפוסקים שגם לכתחילה מותר לישב בסוכה בתשיעי כשאינו מכוון למצוה וכשאינו נראה כמוסיף.

104 ע' 32

105 ע' 196

106 עיי"ש בפרטיות. וראה גם שיחת יום שמח"ת תשכ"ו. ועוד.

107 ע' 281

108 וראה גם שיחת ליל שמח"ת תשל"ב. וראה שיחת ליל שמח"ת תשמ"א בטעם מנהג כ"ק אד"ש בשנים האחרונות שלא לעשות קידוש בהתוועדות.

התוועדות: "מיד אחר מעריב קודם הקפות עורכים קידוש ומתוועדים יחדיו בשמחת החג ורק אז הולכים להקפות".

ובשיחת ליל שמח"ת תשל"ו שזמן ההתוועדות – בין מעריב להקפות – הונהג ע"י רבותינו נשיאנו¹⁰⁹. [וכן נהג כ"ק אד"ש בכל השנים].

בשיחת ליל שמח"ת תשל"ג הוזכר לנצל ההפסקה שאחרי ההתוועדות לאמירת שנים מקרא ואחד תרגום (פרשת ברכה).

בספר השיחות תש"ב¹¹⁰: אין ליובאוויטש איז געווען דער סדר, אז נאכ'ן מאמר חסידות וואס מען האט געהערט שמע"צ פלעגט מען דאווענען מעריב און מאכען קידוש, טועם זיין פון סעודת יו"ט און געהן צום פאר-הקפות-פארבריינגען.

אושפיזין: בשיחת ליל שמח"ת תשמ"ח נאמר: לאחרי שישנו ענין ה"אושפיזין" במשך שבעת ימי הסוכות, ולאחרי שניתוסף גם מעלת הקביעות ד"בעלים" בשמע"צ – הרי זה נעשה באופן ד"לעיני כל ישראל" בשמח"ת. . ובסגנון האמור – בקריאה דשמח"ת – "לעיני כל ישראל", שזהו החידוש שניתוסף בשמח"ת גם לגבי העילוי דשמע"צ (מעלת ה"בעלים" לגבי ה"אורחים") – שרואים באופן גלוי את שייכותם של האושפיזין הנ"ל לכל ישראל.

נוהגין במדינות אלו להוציא בשמחת תורה ערבית ושחרית כל ספרי תורות שבהיכל ואומרים זמירות ותשבחות וכל מקום לפי מנהגו. ועוד נהגו להקיף עם ספרי התורות הבימה שבבית הכנסת כמו שמקיפים עם הלולב והכל משום שמחה.

סדר הקפות כדאמול.

"ההקפות בפעם השני' (בליל שמח"ת) מנהגן להיות בשמחה גדולה יותר מבפעם הראשונה (בליל שמע"צ), כי כאשר השמחה היא באותה המדה שבהקפות הקודמות, בלי הוספה וריבוי, אינה שמחה בשלימות, כיון שנתיישנה".

בשיחת יום שמח"ת תשכ"ו: ראינו בהנהגת רבותינו נשיאינו, שביום א' (שמע"צ) היתה השמחה בהגבלה, הן בנוגע לזמן, והן בנוגע לניגונים וריקודים, ואילו ביום ב' (שמח"ת) היתה השמחה בלי הגבלות. ועד"ז בכמה שיחות קודש. אבל ראה בשיחת יום שמח"ת תשנ"ב שבשנים האחרונות גם השמחה דשמיני עצרת היא באופן דפריצת כל המדידות וההגבלות ממש.

בספר המנהגים – חב"ד: המנהג בבית הרב למכור פסוקי אתה הראת ולכבד בפסוק ראשון ואחרון, ולפעמים פסוקים נוספים את כ"ק האדמו"ר [וכן הוא בשנים האחרונות בליל שמע"צ. ובליל יום שמח"ת – בפעם הא' – כל הפסוקים]. בליל שמחת תורה ההכנסה היא לטובת ישיבת תו"ת וביום שמח"ת ההכנסה לטובת המוסדות מל"ח ומחנ"י [קופת רבינו].

בשמחת תורה מותר לרקד בשעה שאומרים קילוסים לתורה משום

109) ושם, ע"ד החילוק דהשמחה בהתוועדות להשמחה שבהקפות, יעו"ש.

כבוד התורה. (ומנהג חסידים שנוהגים לשורר לספוק ולרקד גם ביו"ט ואפילו אם חל בשבת).

בהתוועדות יום שמח"ת תשמ"ג נאמר: הענין ד"כתר תורה" מודגש בזהר¹¹¹ בקשר לשמח"ת: "ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה ואתקריאת שמחת תורה ומעטרן לס"ת בכתר דילי". ומכאן תשובה לאלו המתחכמים להסיר את ה"כתר" מספרי התורה לקראת הריקודים עם ספרי התורה בשמח"ת מפני החשש שמא יפול ח"ו ה"כתר" מהס"ת, כי בזהר מפורש שעיקר הענין ד"כתר תורה" שייך לשמח"ת דוקא, ומשמח"ת נמשך ענין זה על כל השנה כולה¹¹².

אחרי הקפות: עלינו. קדיש יתום.

קריאת התורה בליל שמחת תורה¹¹³ – אין מנהגנו כן.

סעודת יו"ט: ברכת המזון – כמו בלילה הראשון.

בספר השיחות תש"ד ע' 39: אלע ווייסען אז אין שמחת תורה'דיקע קרשעהמ"ט איז זאגענדיג שמע ישראל דארף מען מקבל זיין אויף זיך די מסירה ונתינה אויף הרבצת תורה מיט מס"נ בגופו, רוחו ונשמתו, און דאס דארף זיין גאנצער מהות.

חלוקת משקה ולימוד הניגונים: משנת תשט"ז עד שנת תשכ"ד, אחר סעודת יו"ט אחרי ההקפות בליל שמח"ת, לימד כ"ק אד"ש ניגונים וחילק משקה למי שקיבל ע"ע להוסיף (או להתחיל) בלימוד החסידות.

יום שלישי, יום שמחת תורה

סוף זמן קריאת שמע: 9:47.

שחרית כדאתמול. נשיאת כפים בתפלת שחרית (משום דשכיחא שכרות). הלל שלם. שיר של יום. קדיש תתקבל.

הקפות: אתה הראת ג"פ, כבלילה. ההקפות – שלש פעמים וחצי¹¹⁴. אבל גם אז אומרים כל סדר הקפות [בכל חצי סיבוב אומרים פסוקי הקפה אחת]. ואין מכריזים "עד כאן הקפה א וכו".

בנוגע לאותם המקדשים בשעת ההקפות וכיו"ב, לפני תפלת מוסף¹¹⁵ – מותר לטעום אחר תפלת שחרית קודם תפלת המוספין, דהיינו אכילת פירות (וכן שאר מאכלים כיו"ב) אפילו הרבה כדי לסעוד הלב ופת (ולכמה דעות – גם מזונות) כביצה ולא יותר, ובלבד שיקדש

111 ח"ג רנו, ב.

112 וראה בסידור יעב"ץ. ועוד.

113 שיש מקומות שבלילה קורים בספר תורה הנדרים (הפרשיות שרגילים לנדור עבורן כסף, ויש שקורין פ' ברכה)

114 ונת' בסה"ש תש"נ ח"א ע' 57.

115 שזהו הטעם לברכת כהנים בשחרית, כנ"ל. אבל ראה שיחת יום שמח"ת תשכ"ו: נוטלים ספר תורה חגורה במפה ועטופה במעיל, ועורכים הקפות בשמחה גדולה – למרות שעדיין לא עשו קידוש, כך שי אפשר לתלות זאת במצב של שכרות, שהרי הקפות הם בסדר התפלה, ובזמן התפלה אסור להיות במעמד ומצב של שכרות, ואעפ"כ, רוקדים בשמחה גדולה ביותר. ולהעיר גם מאג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו ע' ער.

מתחלה וישתה רביעית יין או יאכל כזית מחמשת המינים אחר הקידוש מיד. במקום שיש שומר (או רבים האוכלים ביחד), יש מקום להקל לאכול יותר.

דיני שכור בתפלה ושאר דיני שכור פורטו בגליון משולחן הבד"צ לפורים דאשתקד.

קריאת התורה: תפלות בעת פתיחת ארון הקודש כדאיתמול.

מוציאין ג' ספרים בשמחת תורה שצריך לקרות פרשת וזאת הברכה ובראשית ופרשת המוספים.

נהגו להרבות הקרואים לספר תורה, כדי לזכות כולם – כל הציבור – בעלי' לתורה ביום סיומה, וקורים פרשה אחת [פרשת וזאת הברכה עד מעונה אלקי קדם] הרבה פעמים להספיק לכולן ואין איסור בדבר, לפי שיש אומרים שמותר לקרות עולים הרבה בפרשה אחת שחוזר וקורא זה מה שקרא זה וחוזר ומברך, ואין בזה חשש ברכה לבטלה. ובשמחת תורה סומכים על סברא זו. בפועל, המנהג כעת ב-770 שקוראים רק פעם אחת, ושכמה עולים יחד בכל עלי'.

בספר השיחות תש"ג¹¹⁶: היינט איז שמחת תורה. שמחת תורה איז למעלה נעמט מען צו דעם עין הרע כח. בכל השנה קענען קליפות וסט"א מעורר זיין ח"ו א עין רעה, אבער שמחת תורה איז מאיר דער ברכת הוי' לישראל בגילוי. דערפאר זיינען א אב ובניו עולה ביחד צו דער תורה און מיט די שמחת תורה טענץ קען מען ממשיך זיין גאר פיעל, השפעה מרובה לישראל בכלל און לעוסקים בתורה ועבודה בפרט.

עוד נהגו לקרות כל הנערים לספר תורה כדי לחנכן במצות קריאת התורה. ואפילו תינוקות קטנים קוראים להם לעלות לתורה משום חיבוב מצוה ולחנכם לתורה. [בד"כ, כל הנערים עולים לחמישי – "ולדן אמר", ואחד עולה אתם, עומד על גביהם, ומברך אתם ברכת התורה, שמקריא להם הברכה, והם אומרים אחריו מלה במלה]¹¹⁷.

חתן תורה: העולה לפרשת "מעונה" נקרא "חתן תורה". ונהגו למכור פרשה זו ופרשת בראשית [חתן בראשית] בדמים מרובים. וראוי שיהיו הקונים מוכתרים בתורה או עכ"פ מגדולי הקהל. החתן תורה והחתן בראשית והמפטיר יכולים להיות כולם כהנים. מי שעלה לחתן תורה לא יעלה לחתן בראשית באותו ביהכ"נ. [ויש שהקלו בזה. ואין נוהגים כן]. אבל, מי שעלה כבר בפ' וזאת הברכה עד "מעונה", עולה לחתן תורה או בראשית.

אחרי קריאת חמישי ["ולדן אמר" עד "ובגאותו שחקים"] כנ"ל,

(116) ע' 12.

117 ברמ"א הובא שקורים להם פרשת המלאך הגואל וגו'. וכן בלוח כולל חב"ד הובא מנהג העולם שאחר קריאתם פורשין טלית על הנערים ועל שאר העומדים אצל הבימה ואומרים המלאך הגואל. בכמה שיחות קודש נזכר שבליובאוויטש אין נוהגים כן, אבל התוכן טוב והענין ברוחניות נפעל מעצמו. [ובשנים הראשונות הורה כ"ק אד"ש כמ"פ לומר (או לנגן) המלאך הגואל עם כל הנערים בהתוועדות יום שמח"ת או שבת בראשית].

אומרים [הגבאי] מרשות לחתן תורה. וקורין לו "מעונה" עד הסיום. אין נוהגים לפרוס טלית על ראשי העולים לחתן תורה או לחתן בראשית¹¹⁸.

בסיום התורה, כל הציבור עומדים על רגליהם, ואומרים חזק חזק ונתחזק. וגם העולה לתורה אומר חזק חזק ונתחזק.

לא יסירו הספר תורה הראשון עד שיניחו הספר תורה השני (הנגלל לפרשת בראשית). הגבהה וגלילה לס"ת הראשון. ואומר מרשות לחתן בראשית.

חתן בראשית: בהתוועדות שבת בראשית תשד"מ נזכר שבמשך הזמן נקבע שהנשיאים היו עולים לחתן בראשית¹¹⁹.

בקריאת פרשת בראשית, נוהגים שהקהל אומרים בקול רם פסוקי "ויהי ערב ויהי בוקר" וכן פרשת ויכלו, והש"צ [הבעל קורא] חוזר אותם.

אחרי הקרואים בב' ספרים הראשונים מניחים ס"ת השלישי אצל ס"ת השני ואומרים חצי קדיש קודם המפטיר, להפסיק בין קריאתם לקריאת המפטיר שקריאתו אינו אלא בשביל כבוד התורה [אבל קודם הקריאה בספר ב' אין נוהגים לומר קדיש]. מפטיר בפרשת פינחס: ביום השמיני. הפטרה: ויהי אחרי מות משה.

במקום שיש רק שני ספרי תורה, קורין בראשון וזאת הברכה, ובשני – בראשית, ולמפטיר – חוזרין וקורין בראשון. ויגללו הס"ת הראשון למפטיר בשעה שאומרים מרשות לחתן תורה. ואם אין להם רק ס"ת אחד, אזי אחר השלמת התורה, בעוד שאומרים מרשות לחתן בראשית יגללו לפ' בראשית. ואחר קריאת בראשית, יאמר קדיש מיד. ואח"כ יגללו למפטיר.

אחר קריאת התורה [והפטרה וברכותי] אומרים [בניגון וריקוד] שישו ושמחו (כמ"ש בסידור).

אשרי. יהללו. חצי קדיש. ומתפללין מוסף לשלש רגלים כדאיתמול.

אין לאחר תפלת מוסף יותר משבע שעות על היום דהיינו שעה אחר חצות והמאחר כל כך נקרא פושע. ואעפ"כ יוצא ידי חובתו מפני שזמנה כל היום. ומכל מקום כשהאיחור אינו מחמת עצלות ח"ו אלא כתוצאה מהאריכות בסדר התפלה כמו בשמחת תורה (או תפלה באריכות בכלל) נוהגים להקל לאחר תפלת מוסף.

אם שכח ולא התפלל מוסף מתפלל עד שחשיכה, והיינו עד צאת הכוכבים. אבל אם שכח ולא התפלל עד שחשיכה, אין לו תשלומין.

סעודת יו"ט כדאיתמול. ברמ"א כתב: קורים יום טוב האחרון שמחת תורה לפי ששמחים ועושים בו סעודת משתה לגמרה של תורה.

118) לענין אהל – ראה שו"ת אבנ"ז או"ח סרכ"ב (ע"פ שו"ע אדה"ז סש"א סמ"ח). תהל"ד ששט"ו סק"ט. קצוה"ש סק"כ בבדה"ש סק"א. שו"ת צי"א ח"י ס"ד. חט"ז ס"ח. יבי"א ח"ז סנ"ה. ועוד.

שיעורי חת"ת: בכו"כ שיחות קודש¹²⁰ נזכר ללמוד השיעורים דחומש פ' בראשית, ביום שמח"ת [ובקביעות שנה זו – עד שלישי ועד בכלל], שבעצם שייכים הם ליום שמח"ת¹²¹.

בשיחת שבת בראשית תשמ"ו – כקביעות שנה זו – נתבאר הטעם להשינוי בזה מהנכתב במורה שיעור. ושם, שאין כל סיבה לדחותם בגלל ש"מצות היום בשמחה" – "מאחר דמפסיק ומבטל בלאו הכי". ופשוט שאין הכוונה שלימוד השיעורים בפ' בראשית יהי' על חשבון השמחה והריקודים – ח"ו למעט בשמחת היום, כי אם בזמן שמפסיק ומבטל בלאה"כ, הנה במקום לעסוק בענינים אחרים, ילמד את השיעורים דפ' בראשית¹²².

מנחה כדאמתמול.

אחר מנחה – התוועדות. נוטלים ידים לפני השקיעה, ואוכלים פת (לפחות בשיעור "כביצה"). בשנים האחרונות (מאז שמח"ת תש"נ) נהגו (ע"פ הוראה) שמנגנים ניגוני רבותינו נשיאינו ומזכירים אותם לפני כל ניגון.

בספר המנהגים-חב"ד¹²³: "לפנות ערב נוהג כ"ק אדמו"ר שליט"א ליטול ידיו לסעודה, בה אומר מאמר דא"ח. ברהמ"ז, ערבית, הבדלה, חלוקת כוס של ברכה."

בספר השיחות תש"ד (אחש"פ בסעודה)¹²⁴: "עס איז א מנהג אום שמח"ת און אחרון של פסח צו זינגען דעם ניגון פון שפאליער זיידען "האפ קאזאק", דארף מען אים יעצט זינגען"¹²⁵.

120) וגם בסה"ש תרצ"ו ע' 14. סה"ש תש"ה ע' 61.

121) אף שמפורש ב"מורה שיעור" דלימוד שיעורי חת"ת, ש"בשמחת תורה לומדים פרשת ברכה, החל מהפרשה של אותו היום מהשבוע עד סיום הסדרה. . באסרו חג דסוכות לומדים מהתחלת הסדרה בראשית עד אחר פרשת היום שעומדים בו". וכ"ה גם בכמה שיחות. ובסה"ש תש"ד (כששמח"ת חל בע"ש) ע' 44: "במשך פון ליל ש"ק און מארגען שבת א גאנצען טאג".

122) עיי"ש באריכות, ש"שיעורים אלו שייכים בעצם ליום שמח"ת, אלא שמפני קוצר הזמן דשמח"ת – שכל רגע ורגע צריך להיות מנוצל למצות היום בשמחה – דחו לימוד שיעורים אלו ליום שלמחרתו. ובכן, לאחרי שנזכרתי לדעת שבין המתוועדים ישנם עשרה (עכ"פ) שלא ניצלו כל רגע ורגע ממש עבור "מצות היום בשמחה", שכן, היו רגעים מסויימים במשך המעל"ע דשמח"ת שבהם הפסיקו ב"מצות היום" כדי לעסוק בענינים אחרים (כפי שהדבר ניכר על פניהם...). הנה מכיון שמפסיקים ומבטלים בלאה"כ. . באתי בהצעה שילמדו את השיעורים דפ' בראשית (שבעצם שייכים הם ליום שמח"ת) ביום שמח"ת עצמו, שכן אין כל סיבה לדחותם בגלל "מצות היום בשמחה" – "מאחר דמפסיק ומבטל בלאה"כ".

וראה שיחת יום שמח"ת תשכ"ח. ושם: כל זה למרות שדורשים לשמוח בשמח"ת לשיר ולרקוד מתוך שמחה אמיתית שזוהי עבודה גדולה ומעייפת כו', ובפרט כאן בברוקלין שבדרך כלל לא נותנים מנוחה לא לאכול ולא לשתות ולא לישון כו', ואעפ"כ כיון שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ואיני מבקש כו' אלא לפי כחן הרי בודאי ישנו הכח הדרוש לעשות זאת בפועל. [וע"פ מש"כ בסה"ש תש"ה הנ"ל, ועד"ז בשיחת יום שמח"ת תשכ"ה, העיקר בנוגע לשיעור היומי הוא שלישי-רביעי דפ' ברכה, שלישי-רביעי דפרשת בראשית. וראה גם בשיחת יום שמח"ת תשמ"ו הנ"ל].

ההוראה מב' השיעורים בחומש, בקביעות שנה זו, שלישי דפרשת ברכה ודפרשת בראשית – ראה שיחת יום שמח"ת תשמ"ו.

123) ושם הוא בנוגע ליום ב' דר"ה. אלא, שעד"ז הוא ביום שמח"ת.

124) ע' 116.

125) וראה גם שיחת שמח"ת פר"ת (תורת שלום ע' 236). ונת' הטעם בר"ד בעת הסעודות ליל אחש"פ תשכ"ז. וראה גם שיחת אחש"פ תש"ל. [וכן נהגו כו"כ שנים בהתוועדות דשמח"ת או שבת

בספר המנהגים חב"ד: "כ"ק אדמו"ר שליט"א נוהג, אשר בעת ההתועדות של שמח"ת, מזכיר ע"ד¹²⁶ השתתפות כל אחד ואחת במגבית "קרן השנה"¹²⁷. בשנה זו, תורמים סכום במספר 385.

כשנמשכה סעודתו עד שחשיכה אפילו כמה שעות בלילה מזכיר יעלה ויבוא בברכת המזון לפי שהכל הולך אחר התחלת הסעודה שאז חל עליו חיוב הזכרה מעין המאורע ולא נפקע ממנו חיוב זה ביציאת היום.

מוצאי יום טוב בשעה 7:17.

כבר נתפרסם קול קורא מהבד"צ, שאין לצלם ולהסריט בכל אופן שהוא עד לאחר שהציבור מתפללים תפילת ערבית. ולשומעים יונעם. **בכ"מ**, ע"ד הכרזה הנהוגה בליובאוויטש מלפנים בשלהי שמחת תורה, שמתחיל עתה הסדר ויעקב הלך לדרכו. ובכמה שיחות קודש, שכמה מדוגות ב"ויעקב הלך לדרכו", ובמוצאי שבת בראשית, נוגע להכריז עוד הפעם¹²⁸.

ערבית: משיב הרוח ומוריד הגשם (החל ממוסף של שמע"צ). אתה חוננתנו (אין אומרים ותן טל ומטר לברכה עד 4 לדעצעמבער, בשנה זו – אור ליום רביעי כ"ז כסלו).

הבדלה (בלי נר ובשמים).

בשיחת יום שמח"ת פר"ת¹²⁹: רשב"ץ הי' אומר, אז אלול הויבען אן די יונגע הענדעלעך אויך קרייען אז זאלן זיי קרייען, אין אלול אין תשרי, אבער נאכדעם הויבט זיך אן דער ויעקב הלך לדרכו, דארף מען וויסען, אז מען זאל ניט אנהויבען מיט מדריגות גבוהות ונעלות נאר מיט נידעריגע מדרי' דוקא וכו', עיי"ש בהמשך השיחה.

בפתח דבר לקונטרס שמע"צ-שמח"ת תשי"א: "ידוע פתגם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, אשר אחר שמחת תורה מתחיל הסדר ד"ויעקב הלך לדרכו" הוא דרך הוי', דרך התורה והמצוה. וביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בענין שמע"צ ושמח"ת, אז אף א יריד קויפט מען איין די סחורה, און קומענדיג אהיים – במשך ימות השנה – פאקט מען עס פאנאנדער און מען הייבט אן טאן דערמיט וואס מ'דארף טאן. כן הוא בכל אחד ואחת מישראל בחודש השביעי שהוא משובע בכל טוב נותנים להם ולנו "סחורה" במה להתפרנס כל השנה כולה, אבל צריך לפתוח האמתחות, פאנאנדער פאקען און טאן מיט דער סחורה וואס מען דארף."

בלקו"ש¹³⁰: "בחתומת ימי המועדים – ר"ה, יוהכ"פ, חה"ס, שמע"צ ושמח"ת – ואיש הישראל צריך להכנס בימי החול ונוסף על זה – בימי החול דימי החורף, כחצי שנה בלא רגלים, הרי צריך הוא לקחת

בראשית. וראה בשיחת שבת בראשית תשכ"ו השייכות ל"ויעקב הלך לדרכו".

126) וכן מזכיר ע"ד שמירת שיעורי חת"ת, וכינוס תורה.

127) ונת' בלקו"ש ח"ב ע' 654 ואילך. הטעם להדיבור בזה בשמח"ת ולא בר"ה (אף שזמנו מתחילת השנה) – בכדי שהנתינה תהי' מתוך שמחה וטוב לבב – ראה שיחת יום שמח"ת תשי"ט.

128) וראה לקו"ש ח"כ ע' 269. **ועוד.**

129) תורת שלום ע' 239.

130) ח"ט ע' 393.

עמו "צידה לדרך" – כחות והמשכות אשר יתנו לו היכולת כי בקיימו הציווי "ויעקב הלך לדרכו", ויכל ללכת לבטח דרכו, אף כי כל הדרכים בחזקת סכנה. ולזה הוא: ביום השמיני עצרת – אסיפת וקליטת כל ההמשכות כלליות של חדש תשרי. בשמח"ת – התחלת ההתגלות וההמשכה, אשר על ידי זה נקל יותר להביא לפועל טוב, במשך כל ימי השנה, את כל ההחלטות טובות דחדש תשרי. "ועיי"ש עוד.

אלו שעדיין לא קראו פ' ברכה שמו"ת, ישלימו זאת עכ"פ לא יאוחר מהלילה דמוצאי שמח"ת, דמכיון ש"הלילה הולך אחר היום" הרי לילה זו שייכת עדיין לפ' ברכה שקראו ביום שמח"ת¹³¹.

יום רביעי, אסרו חג, כ"ד תשרי

"יום היארצייט דאמי זקנתי רחל הי"ד אשת הרה"ג וכו' וכו' ר' מאיר שלמה יאנובסקי ז"ל (ניקוליעב). – כמה שבועות בסיום חדשי הקיץ – כמה שנים הייתי בניקוליעב וטפלה בי וכו'"¹³².

הלכתא למשיחא: משעבר הרגל מעבירים כלי המקדש ממקומן להטבילן ולטהר את העזרה מטומאת עמי הארץ שנגעו בהן ברגל¹³³.

אין אומרים תחנון, למנצח יענך, ותפלה לדוד וכו' עד סוף תשרי.

אסרו חג: כל העושה איסור (פירוש אגודה) לחג באכילה ושתיה דהיינו שמרבה קצת באכילה ושתיה ביום שלאחר החג ועושהו טפל לחג מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר אסרו חג בעבותים (ופי' בהמות עבות ושמינות) עד קרנות המזבח לפיכך נוהגין במדינות אלו להרבות קצת באכילה ושתיה ביום שלאחר החג ואין מתענין תענית יום שמת בו אביו ואמו ואיסור זה אינו אלא מנהג אבל מעיקר הדין אין איסור כלל להתענות בו אלא שהמונע הרי זה משובח.

שכח ולא הבדיל במוצאי יום טוב, נחלקו הפוסקים אם יכול להבדיל למחרתו, וספק ברכות להקל¹³⁴.

יש לזהר להזדרז לשלם דמי הזכרת נשמות. ובכמה אגרות קודש הפליא אדה"ז בנוגע לחובת הזריזות בפרעון דמי הצדקה (נוסף לגדר "בל תאחר")¹³⁵.

עצי הסכך אחר שעברו ימי החג, מותר להשתמש בהן לכל מה שירצה, ונכון לזהר שלא להשתמש בהן תשמיש בזיון, ואין צריך לומר שאין לפסוע עליהם.

בנוי סוכה, "לכאורה כדאי להוסיף בו אזהרה לשמור על קדושתו – ובפרט לשלול בהחלט הרגיל בהנהגות בנוי סוכה (לאחרי חה"ס

131) שיחת יום שמח"ת תשמ"ו. ושם, שעד"ז הוא בנוגע לשיעורי חת"ת דיום שמח"ת.

132) סה"ש תש"ג ח"א ע' 63 בהערה.

ובלוח לשנת תש"ז עם הגהות בכת"ק, נרשם לכ"ד תשרי: "בערל".

133) וראה לקו"ש חל"ז פרשת שמיני באורך.

134) ובמק"א הארכנו במשמעות דעת אדה"ז בזה.

135) ולהעיר מס' לקט יושר הל' צדקה (יו"ד ס"ע 40) שבעל תרומת הדשן לא אכל בשחרית

באסרו חג עד ששלח דמי הזכרת נשמות לגבאים.

בפרט).

בשו"ע אדה"ז כתב: יש נוהגין לשרוף את החמץ בערבה שחבטו אותה בהושענא רבה לפי שכל דבר שנעשה בו מצוה אחת נכון לעשות בה מצוה אחרת ויש נוהגין לעשות היסק מערבות הלולב בפי התנור בשעת אפיית המצות¹³⁶. בפועל, הסכך היו שורפים במרחץ – אחרי [ובסמיכות ל] חג הסוכות. לולב והושענות – שורפים אין א מיטען מיטוואך, ולא לשריפת החמץ¹³⁷. וראה בהערה¹³⁸.

כינוס תורה: בשיחת ב' דחה"ש תשמ"ט נאמר: המנהג שנקבע מכו"כ שנים ובכו"כ מקומות לערוך "כינוסי תורה" לאחרי ובסמיכות לכל א' משלש רגלים (שלש פעמים בשנה) . . וכפי שכבר הכריוו אודות הכינוס תורה כאן – בביהכ"נ וביהמ"ד זה, שמגדלין בו תורה ותפלה, בד' אמותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבהם התפלל ולמד כו' במשך עשר שנים, וקדושה לא זזה ממקומה – שיתקיים למחרת וכו', "אסרו חג". וכאן המקום להציע שישתדלו בפירסום מנהג זה בכל שאר המקומות שעדיין לא נהגו כן – שגם במקומות אלו יערכו "כינוסי תורה" כהמשך ובסמיכות להימים טובים, ב"אסרו חג" או בימים שלאח"ז, באופן שיוכל להיות ברוב עם, כפי תנאי המקום.

בהתוועדות יום שמחת תורה תשמ"ז נאמר: ישנו ענין נוסף . . בקשר ל"כינוס תורה" שמתקיים באסרו חג דשמח"ת, במכ"ש מעריכת "כינוס תורה" בכל המועדים, שהרי בשמחת תורה מודגש במיוחד ענין התורה עד ל"כתר תורה". ובשיחת שבת בראשית תנש"א: יש להזכיר גם אודות המנהג בשנים האחרונות לערוך כינוס תורה באסרו חג, ונת' שם בהמשך השיחה השייכות לגאולה.

מספר הרב ישעיהו הרצל שליט"א: בשנת תשכ"ו בעמדי בחוץ בחצרו של הרבי שליט"א יחד עם חמי הרב יעקב ז"ל פרידמן בשעת הכינוס תורה באסרו חג דחה"ש פנה אלינו כ"ק אד"ש בשאלה: מדוע עומדים אתם בחוץ מהכנס תורה, ועל תשובתינו מפני חשיבות הענין מצד צרכי חתונה המתקרבים ובאים לא התייחס כלל, אלא העיר עוד הפעם: הלא זה באמצע תורה, ובעניני חתונה צריכים לגזול מן השינה! מאז הוחדר בי החשיבות להשתתף בכינוסים אלו אפילו כשקשה קצת. כשסיפרתי כל זה בכנס תורה דחגה"ש שמח מאוד הגאון הרב מנטליק ז"ל ואמר: למה השארת דבר חשוב כזה לסיום הכנס?

בספר השיחות תש"ט¹³⁹: החג יש לו תשלומין כל שבעה, אין ליובאוויטש שבליובאוויטש פלעגט מען פארבריינגען נאך שמח"ת אלע נאכט ביז ראש חודש.

136) ונת' בלקוטי לוי"צ ח"ב ע' רצו.

137) ר"ד תשרי תרצ"ג.

138) וראה שו"ע אדה"ז סרצ"ז ס"ו ובלקוטי שיחות ח"ט ע' 569 ע"ד ההשתמשות בהדסים של מצוה לבשמים במוצאי שבת.

139) ע' 286.

יום חמישי, כ"ה תשרי

בשיעור חת"ת לחמישי מסיימים בפסוק: "ואחות תובל קין נעמה" (פסוק כ"ב).

יום ועש"ק, כ"ו תשרי

בשנת תש"נ: "דידן נצח", שנפסק בבית המשפט אשר "המלך אינו מעיד" [מיומנו של א' התמימים: ב-770 הגיעה הבשורה בערך בשעה 12. הריל"ג הודיע מיד לכ"ק אד"ש, וכ"ק אד"ש שאל האם הקהל אומרים לחיים? וענה: בחיוב. כ"ק אד"ש שאל אותו: מיט הגבלות אדער אהן הגבלות. וכשענה הריל"ג שכאו"א עושה כפי שמרגיש, אמר לו כ"ק אד"ש: ס'איז טאקע א שנת נסים, אבער ס'זאל זיין מיט הגבלות. כ"ק אד"ש ירד לתפילת מנחה (בסירטוק משי כרגיל בשנה זו ובמגבעת חדשה) ב-15:3, כאשר הקהל שר בהתלהבות דידן נצח. כשהגיע למקום תפילתו הסתובב לעבר הקהל ועודד את השירה בידו. בחזרת הש"ץ שרו את הקטע של "שים שלום" ועודד את הניגון בידיו הק'. בסוף התפילה שר הקהל את הקטע של "אל תירא" ו"אך צדיקים" ובסופו המשיך לדפוק על העמוד למשך זמן לאות אשר ימשיכו בניגון "כי אלקים". מיד באותו לילה אחרי תפילת ערבית, והשיחה שלאחריה, התקיימה התוועדות גדולה. בהמודעות ע"ד ההתוועדות ב-770, נזכר ע"ד ההוראה שיהא עם ההגבלות הידועות].

לשישי מתחילים מפסוק "ויאמר למך לנשיו" (פסוק כג).

העברת הסדרה שמו"ת - פ' בראשית.

ברשימה מחורף תרצ"ה: " [הצ"צ] הי' מאריך בהעברת פרשת בראשית. באמרו: ווי מען שטעלט זיך, אזוי גייט עס." ובשיחת ש"פ בראשית תשי"ב: כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר שבשבת בראשית הי' הצמח צדק נוהג להאריך בהעברת הסדרה, באמרו הטעם, "ווי מען שטעלט זיך אזוי גייט עס". כמו כן סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר שהצמח צדק הי' נוהג להעביר הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום, עם פירוש רש"י ופירוש הרמב"ן, פסוק בפסוק. - אלא שלא פירש אם הי' נוהג כן בשבתות כל השנה או בשבת בראשית בלבד [ועיי"ש ברשימה הנ"ל]. ובכל אופן, האריכות בהעברת הסדרה הו"ע השייך לשבת בראשית, מטעם האמור, שנוגע לאופן העמידה על כל השנה בתנועה של התרחבות והתפשטות¹⁴⁰.

מצוה על כל אדם שימשמש בבגדיו ערב שבת סמוך לחשכה שלא יהיה בהם דבר שאסור לצאת בו בשבת (בפרט שלבשו בגדי שבת ביום טוב כשהותרה הוצאה לצורך יום טוב).

הדלקת נרות שבת קודש: 6:13 (18 דקות לפני השקיעה).

שבת קודש, כ"ז תשרי, שבת בראשית שבת מברכים חשון

בלקוטי דבורים¹⁴¹: הערט אידין מען קאן נאך אראיינכאפן תשובה טאן, ראש השנה שרייבט מען, און יום הכפורים שרייבט מען אונטער, הושענא רבה נעמט מען ארויס די פתקי חיים, און ביז שבת בראשית גייען זיי נאך ניט ארויס פון היכל¹⁴².

עוד ע"ד שבת בראשית וענינה – ראה בהערה¹⁴³.

בשיחת שבת בראשית בסעודת הלילה תש"ה¹⁴⁴: שבת בראשית פלעגן אמאל חסידים שטארק פארברענגען¹⁴⁵. ובשיחת יום שמח"ת תש"ז: דעם שבת בראשית דארף מען זיין פרייליך א גאנצן שבת, פארבריינגען א סאך און זיין פרייליך. ובנוסח אחר שם: שבת בראשית גייט אויף ניט צופוס. מ'דארף פארבריינגען א גאנצן מעת לעת בשמחה. (וראה שם בהמשך הענין ע"ד שלילת משקה, אש זרה).

ובסה"ש תש"ב¹⁴⁶ (הועתק בחלקו בהיום יום¹⁴⁷): פרשה בראשית איז א פריילעכע סדרה. . איז די כללות הסדרה א פריילעכע און עס איז שבת בראשית, אין אלע קהלות ישראל איז ששון ושמחה, מען האט אנגעהויבען די תורה פון דאס ניי.

המנהג ב-770 שבתפלות שבת בראשית משלב הש"צ ניגוני תפלות לימים נוראים, שמע"צ ושמח"ת.

אמירת כל התהלים בהשכמה. יום התוועדות.

סוף זמן קריאת שמע: 9:48.

קריאת התורה: פ' בראשית. לחמישי מסיימים בפסוק: ואחות תובל קין נעמה (פסוק כג). לשישי מתחילים מפסוק "ויאמר למך לנשיו" (פסוק כג). הפטורה: כה אמר – ויאדיר. יקום פורקן.

בשו"ע אדה"ז הובא שנוהגים שלא לברך בה"ב בשבת שבתוך תשרי אלא ממתינים לשבת הבא.

מברכים חודש חשון. נכון לידע המולד קודם שמברכין החודש. מולד חודש חשון: אור ליום רביעי, בשעה 9:01 בערב, ו-11 חלקים.

ראש חודש מרחשון ביום השלישי וביום הרביעי הבא עלינו לטובה.

אין אומרים אב הרחמים.

בעת ההתוועדות דשבת בראשית, נהגו ב-770, כהמנהג בכ"מ, למכור

141 (ח"ד ע' תשיא, ליל שמח"ת תרצ"א).

142 (ובשיחת שבת בראשית תשי"א שאף שמעלה זו שייכת לר"ה, יוהכ"פ, הושע"ר ועד לשמע"צ ולא לשבת בראשית – יתרץ קושיא זו אליהו הנביא. וראה בר"ד בעת הסעודות דליל שמע"צ תשל"א).

143 (ראה סה"ש תש"ה ע' 5-64. סה"מ תשי"א ע' 59. לקו"ש ח"א ע' 1. ח"ב ע' 449. ח"י ע' 190. ח"כ ע' 556 [ושם: "אין לדייק בשינוי הל' בלקו"ש הנ"ל, כי בהם הובא תוכן הפתגם (כי אין ידוע הל' בדיוק)]. וראה גם שיחת ש"פ בראשית תשנ"ב (בסה"ש תשנ"ב ח"א ע' 43). וש"נ.

144 (סה"ש תש"ה ע' 64).

145 (דיוק הלשון בזה נת' בשיחת שבת בראשית תשכ"ז).

146 (ע' 30).

147 (ג' חשון).

בית דין צדק דק"ק קראון הייטס | מא

המצוות השייכות לבית הכנסת. ובשיחת ש"פ בראשית תש"נ¹⁴⁸: ידוע המנהג בכו"כ קהילות בישראל שבשבת בראשית "מוכרים" המצוות השייכים לבית הכנסת – עליות לתורה, הגבהת וגלילת הס"ת, פתיחת הארון, וכן הזכויות ד"נר למאור" ו"יין לקידוש ולהבדלה", וכיו"ב¹⁴⁹.

בשיחת שבת בראשית תש"נ נזכר ע"ד הנהוג שמכירת המצוות ע"י הגבאי הוא בחבישת שטריימל, והטעם בזה¹⁵⁰.

בשיחת ש"פ בראשית תשמ"ו (כקביעות שנה זו): גם לאחר הדיבור אודות לימוד השיעור דפ' בראשית ביום שמח"ת [ולא באסרו חג – ראה בפרטיות לעיל ביום שמחת תורה] – ישנו לכה"פ יהודי אחד (או שנים) שלא למדו שיעור זה, לא בשמח"ת, ולא באסרו חג, עד עצם היום הזה! ובכל אופן, ישלימו שיעור זה מיד לאחר ההתוועדות (או אפילו באמצע ההתוועדות – במקום לישון...), ומכאן ולהבא – בודאי יקפידו על לימוד השיעורים דבר יום ביומו. והתקווה חזקה שהדברים יפעלו פעולתם, ומה גם שאפילו על הספק – כדאי לדבר ולהאריך בזה, כולי האי ואולי כו', שכן אילו היו מדברים רק דבר **שבטוחים** שיבוא לידי מעשה בפועל – הי' משך זמן ההתוועדות קצר יותר!...

מנחה: קריאת התורה (פ' נח). מנחה של שבת. אין אומרים "צדקתך". מנהג העולם (והובא הענין בשו"ע אדה"ז¹⁵¹) שמתחילין בשבת זו לומר ברכי נפשי וט"ו שיר המעלות. אבל בסידור רבינו הזקן לא הובא כלל¹⁵².

צאת השבת בשעה 7:11

בלקוטי שיחות (בשיחה לנשי ובנות חב"ד)¹⁵³: דער רבי דער שווער פלעגט ווינטשן עס זאל זיין א "געזונטער ווינטער". ווינטש איך איך בלשון הרב – אייך, אייער מענער און קינדער – א געזונטן פריילעכן און גליקלעכן ווינטער, א גוטן תמיד. ובמק"א: "א געזונטער ווינטער און א פריילכער יאר".

148) סה"ש תש"נ ח"א ע' 83.

149) ועיי"ש באריכות בטעם המנהג. וראה גם שיחת שבת בראשית תשי"ב. תשכ"ה. ונת' בכמה שיחות.

[ההיתר ע"פ נגלה, ראה שו"ע אדה"ז סט"ז סט"ז (בכלל). וראה מהרי"ק שרש ט. מהרי"ל הל' סוכה. ועוד. ונתבאר גם בשיחת ש"פ בראשית תשח"י. וראה בלקו"ש ח"א ע' 2 ההוראה בעבודת ה'].

150) ובאו"א – בשיחת ש"פ בראשית תשמ"ח. ושם: ויה"ר, שמכירת המצוות תהי' בהצלחה רבה ומופלגה, הצלחה שתבטא בממון רב עבור בית-הכנסת. והעיקר – שבקרוב ממש נוכח לזמן שלא יהי' צורך במכירת מצוות מכיון שיהי' ריבוי כסף וזהב. . . באופן ד"אשפוך". ואז יהי' גם ענין הציבור בתכלית השלימות – "קהל גדול", כולם יחדיו, הן אלו שלובשים "שטריימל" בגשמיים והן אלו שלובשים "שטריימל" ברוחניות – ישובו הנה, לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, ולבית המקדש, ובאופן ש"לא עיכבן המקום כהרף עין".

151) סרצ"ב ס"ו. סת"ל ס"ב.

152) טעם להמנהג – ראה בלבוש או"ח סתרס"ט. וע"ד החסידות – לקו"ש חל"ז ע' 12 ובהנסמן שם.

153) לקוטי שיחות ח"ב ע' 580 (משיחת מוצאי שבת בראשית תשי"ד לנשי ובנות חב"ד).

ע"פ בקשת רבים, להלן רשימת מוצרים ומקומות בהכשר הבד"צ:

יין – רק חברת Yayin

חלב – רק חברת Shefa

בשר בקר ועוף וסלטים:

CH Butcher, טרוי 413

מסעדות ומאפיות:

Kingston Bake Shop, קינגסטון (פינת קראון) 380

Mozzarella – מסעדה חלבית, 265 טרוי אוו.

Chocolatte, איסטערן פארקוויי (פינת קינגסטון)

Pho-Men, טרוי 411

על סמל ההכשר של הבד"צ ניתן לסמוך רק אם מופיעים שם שמות
רבני השכונה, הלא הם מארי דאתרא וחברי הבד"צ הרב שוויי והרב
ברוין שליט"א.

עשו כל אשר שביכולתכם לפעול ביאת משיח בפועל ממש!

מעכשיו ניתן לקבל

המעשה הוא העיקר

הלוח החסידי – עם ה"הוראות למעשה" מתשמ"ח ואילך.

בוואטסאפ

תוסיף מספר 1.347.699.2770 + לרשימת אנשי הקשר שלך ושלח
לשם בקשה ל'מנו'.

(אפשר לבקש לקבלו גם בתרגום לאנגלית)

להרשם באימייל שלח בקשה לכתובת

info@iChossid.com

אין לראות בזה שום המלצה להחזיק ולהשתמש במכשיר עם חיבור להאינטרנט.